

MAGYAR I

Nagys. Ramaszetter Róbert úrnak
HUNGARIA Díszter 1-2. BUDAPEST

KERESZTÉNY NAPILAP

Laptulajdonos: SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R.-T. Törvényszéki bej. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Igazgató és felelősszerkesztő:
DR PAÁL ÁRPÁD

ORADEA

Főmunkatárs:
DR GYÁRFÁS ELEMÉR

Minisztertanács volt Tatarescu elnökletével

Pénteken este bezárult a törvényhozás ülészaka. Vaida elnök mondott köszönetet a képviselőház munkásságáért

Bucuresti. Saját tud. Öfelsége I. Károly király most kiadott rendelkezésével berekesztette a törvényhozás mostani ülészakaát. A királyi kézirat az alkotmány 45-ik szakasza értelmében 1940. április 19-ikével bezártnak nyilvánítja a törvényhozás ülészakaát és a miniszterelnököt bízta meg a rendelet végrehajtásával.

A képviselőház pénteki ülésén Nistor miniszter olvasta fel a törvényhozási ülészak bezárásáról szóló királyi kéziratot. Vaida-Voevod elnök köszönetet mondott a kormány tagjainak és a képviselőknek kifejtett tevékenységükért és beszéde további részében az összes románoktól együttműködést, bizalmat s a kisebbségek iránti megértést kért. Ilyen módon az ország megőrizheti szigorú semlegességét a fennálló szerződésnek értelmében.

A kormány nevében Nistor miniszter mondott köszönetet a képviselőháznak és az elnöknek a végzett munkáért.

A királyi kézirat felolvasása előtt a céhtörvény vitáját folytatták. Valeriu Pascu képviselő azokat az okokat fejtegette, amelyek a törvényjavaslatnak a törvényhozás elé való terjesztését indokolták s hangoztatta, hogy a törvény időszerű.

FOLYÓ ÜGYEKET TÁRGYALT
A MINISZTERTANÁCS.

Bucuresti. Saját tud. A kormány tagjai április 19-én délben tízenként északon Tatarescu királyi tanácsos miniszterelnök elnöklete alatt minisztertanácsot tartottak. A minisztertanács folyó ügyeket intézett el és délután negyedkettőkor ért véget.

A francia képviselőház egyhangulag bizalmat szavazott a Reynaud-kormányának

A belga és a holland miniszterelnökök beszéltek a semlegességhez való ragaszkodásukról. A holland miniszterelnök hangoztatta, hogy országának nincs szüksége szövetségesekre

Párizsból jelentik: (Bucuresti rádióközlés.) A képviselőházban több interpellációt terjesztettek elő a külpolitikai helyzetre vonatkozólag, mire elrendelték a zártülést, melyen Reynaud hosszabb beszámolót tartott. A titkos ülést több ízben megszakították. Végül is mikor ismét nyílt ülést rendeltek el, a képviselőház 504 szavazattal egyhangulag bizalmat szavazott a Reynaud-kormányának. Ezzel a Reynaud-kormány eddigi bizonytalan többségű helyzete teljesen megerősödött.

Brüsszélből jelentik: Pierlot belga miniszterelnök pénteken este a Katolikus Szövetségben előadást tartott. Beszéde során hangoztatta, hogy Belgium mindig ragaszkodott és a jövőben is ragaszkodni fog semlegességéhez. Ha Belgium belekeveredett volna a háborúba, már az első naptól kezdve romokban heverne és pedig ok nélkül, mert a helyzet akkor sem lett volna más, mint ma.

A belső biztonság védelemben hozott elhatározásokról beszélt ezután és bejelentette, hogy már több ezer külföldit internáltak és minden szükséges intézkedést megtettek.

Hágából jelentik: De Geer holland miniszterelnök pénteken rádióbeszédet mondott.

— Minden népnek — mondotta. — meg-

van a maga hivatása a világon. Népünk hivatása jelenleg az, hogy a semlegesség szolgálatába álljon. Nincs szükségünk szövetségesekre és ezeket kerüljük már csak azért is, mert ártótanának semlegességünknek. Ezért a kormány visszautasítja harmadik állam támogatását, vagy védelmét, bármely oldalról jöjjön is az.

A BERLINI NORVÉG KÖVET AZ ALLOMÁSHELYÉN MARADÁS MEGENGEDÉSÉT KÉRTE. A NEMET KORMÁNY A KÖVETET TÁVOZASRA SZÓLÍTOTTA FÖL.

Berlinből jelentik: Norvégia berlini követe a norvég királyság nevében arra kérte a német kormányt, hogy továbbra is Berlinben maradjon. Pénteken újra részről közölték a követtel, hogy tekintettel Haakon norvég király és kormánya elengedő magatartására, a norvég követ további berlini tartózkodásának nincs értelme. A követet felszólították, hogy még a pénteki nap folyamán hagyja el a birodalom területét egész személyzetével.

(Tudósításunk folytatása a 3-ik oldalon)

Húsz észtendő

Most a napokban adta ki a Hangya-szövetkezetek szövetsége a maga évi közgyűlésre szóló meghívóját április 30-ikára, a nagyenyedi székhelyre. És ez a meghívó azt jelenti, hogy ez a szövetségi szövetség már 20 éves múltal tekinthet vissza. Azelőtt is már több évtized óta ott működött a főiskolájáról és nagyszerű szőlőtermeléséről híres kisvárosban a Hangya-szövetkezetek központi raktára, mely Erdélyre nézve sok iskolázással és célszerű megalapozásokkal ápolta a fogyasztási szövetkezetek eszméjét, s megadta a falvaknak az első sikeres szövetkezeti szervezkedésekhez a gyakorlati támogatást, a kereskedelmi ellátásokat és a megbízható árubőséget. Annak az egykori központi áruháznak igen sok érdeme volt abban, hogy falvaink a világháború alatt is a közéletmezősi és egyéb közszükségleti ellátásokban nem estek a láncereskedelem és egyéb uzsoramódok kifosztásai alá. Az az egykori központi raktár sokat tett abban, hogy megművelte a falvak lelkiét a szövetségi gondolatra, annak gyakorlatba való átvitelére, s leküzdötte az első gyermekbetegségeket, melyeken a falvak szövetkezeteinek is bizony sok helyen keresztül kellett mennie.

Igy, ezen a kész talajon épült fel az a szövetségi rendszer, mely húsz év előtt a Hangya-szövetkezetek szövetségével létesült. Az állami hatalomváltozás természetszerűen éreztette a hatását a belföld olyan újszerű részeit, melyek korábban más gazdasági központokhoz tartoztak. Azonban a volt Hangya-szövetkezetek olyan népi gazdasági képességgel váltak, hogy az új állami hatalom gazdasági vonatkozásai is érdemes adott tényekként számbavehették. Ekként már az az 1922-ik évi román szövetkezeti törvény, mely a régi királyság szövetkezeti törvényeit az új területekre is kiterjesztette, a Hangya-szövetkezetek szövetségi önállóságát biztosította állami felügyelet mellett. Következett az 1928-iki román szövetkezeti törvény, mely tízévi átmeneti időt engedélyezett, hogy a Hangya-szövetkezetek is a román országos szövetkezeti rendszer kivétel nélkül szerinti átalakuljanak, az életképtelen szövetkezeteket erősebb szervezettekkel pótolják, vagy összevonják, s a maguk vidéki központjait kiképezzék. Így került aztán a Hangya-szövetkezetek szövetsége abba a helyzetbe, hogy a maga korábbi alakulataira nézve elismert vidéki központtá válhatott, mely mint ilyen, az országos állami szövetkezeti központnak lehetett a szerves alkatrésze. Ez a legújabb fejlődés 1938-ban következett be, s ma már láthatjuk, hogy ami igazi népi alkotás, az a legújabb állami szövetkezeti rendszerben is megtalálhatta a maga helyét.

Tanulságos nagyon ez a fejlődés a Hangya-szövetség eddigi 20 éves múltjából. Bizonyítja, hogy a népi életszükségletek mélysége, annak természetes kielégítésekre törekvése, s ebben a törekvésben a célszerűség, a szorgalom, az átértelt és nem mesterkelt összetartás a politikai és gazdasági nagy átváltozásokat és kibírja, azok új rendszereiből is jóakarattal figyelmet tud a maga javára biztosítani. További bizonyíték erre az a folyamat is, hogy az 1929-ik év óta általános gazdasági és pénzügyi válság állott be, mely természetszerűleg nálunk is

erősen érezték a világválság okozott legerősebb zavarokat. Ez a világválság itt nálunk 1932-ben érte el tetőpontját, mikor a Hangya-szövetség szövetkezeti rendszere is súlyos próbák alá került. De a próbát gyökeres átszervezésekkel, minden túlépítés lebontásával, a hitelezési módok megszorításával és erős takarékoskodás behozatalával sikeresen kiállotta.

Tóvissz Géza vezérigazgató írja erről az évtizedéről a szövetség hivatalos lapjában a következőket: „A szövetkezetek megértése és öntudatos együttműködése eredményezte, hogy 1935-től kezdődően ismét nemcsak további forgalomemelkedésről, hanem feleslegről is számolhatunk be, amelyet hogy évről-évre a tartalékalaphoz csatoltunk, az óvatosság parancsoltta ezt.” Tehát a szövetkezetek közötti megértés, öntudatos együttműködés, óvatosság, — íme azok a népgazdálkodási erények, amiket egy világválsággal szemben is sikerrel lehet alkalmazni. Együttal kifejezése annak, hogy lélekbeli egyszerűségekkel kell felfogni az anyagi életet, s akkor az anyagi zavarok is leküzdhetők; vagyis a lélekbeli egyszerűség több és magasabbrendű tényezője az életképesség fenntartásának, mint akármiféle nagyszabású anyagiasság. A szövetkezeti gondolat így emelkedik szemünk láttára olyan eszmei magaslatra, mely világossá teszi előttünk, hogy milyen jelentősége van az erkölcsi erőknél, a lélekbeli összetartásoknak, az egymás iránti önzetlenségek kifejlődésének a közös jó elérésében, s ekként az anyagi megélhetésben is.

Mikor a Hangya-szövetkezetek szövetsége húszéves múltjának kezdő és végső pontjain a számokat nézzük, kétségtelen azokban a nagy emelkedés. Hiszen az 1920. évi első (csak fél-éves működésről szóló) mérlegben 915 ezer lei az üzletrésztőke, ma 6 millió 812 ezer. Akkor 10 millió 767 ezer lei volt az árukészlet, ma 26 millió 504 ezer, s kezdetben 36 millió lei értékű volt az áruforgalom, ma pedig 140 millió. A két szélső szám között azonban meg kell látnunk a közbeeső húsz esztendő, s azokra elosztva a két távolság közötti különbséget, mindjárt észrevehetjük, hogy az árukészlet és a forgalom tekintetében a kezdethez képest az emelkedés 50 százalékos körül van, tehát évenként két és fél százalékos. Eszerint nem robbanásszerűen történt az emelkedés, hanem fokozatos, egyszerű és természetes növekvéssel. Mindössze az üzletrésztőkben mutatkozik 600

százalékos emelkedés, ami viszont annak a bizonyítéka, hogy a falvak népe milyen rendkívül sokszorozódó arányban vetette bizalmát a szövetkezetekbe, s milyen nagy seregléssel igyekezett azoknak tüzetlensége lenni.

Egészen véve tehát a Hangya-szövetkezetek szövetségének húszéves múltjában nem a nyereszkesedések robbanó eredményeit, hanem az egymásról való gazdasági gondoskodásnak, a népi öngazdálkodás gyakorlati kialakulásának és nagyszerű elterjedésének a biztató jelenségeit láthatjuk. Elbizakodottság nélküli önbizalommal veheti tudomásul ezt a fejlődést népünk magába mélyedő öntudata. Hálát érezhet a szövetség mai vezetői iránt is, kik között különös lelkesedéssel emeli ki a szövetkezeti élet minden résztvevője gróf Haller István elnök érdemeit. Azt is meg kell említenünk, hogy ez a kiemelkedés nem személyi kultuszról, vagy az élen állók iránti rossz szokású szolgáltságokról történik, hanem őszinte hálából egy igazi lelkes, népével együttélő és együtt dolgozó egyéniség

iránt. Ő is egyike azoknak az ügynevezett főurainknak, akik a főúraságból semmit sem tartottak meg, hanem annál több munkát és kötelességet vállaltak, s nem vállveregetéssel, hanem vállat vállhoz téve állanak egyszerű népi sorai között. Mi sem vagyunk soha személyi kultusz ápolói, s amikor róla így emlékezünk, akkor is csak arra akarunk utalni, hogy hála Istennek, ami ügynevezett főuraink mind-mind ilyen egyszerű, együttérző, néppé vált lelkes dolgozók, s Haller elnök nem kivétel ebben, hanem bizonyíték többi hasonló társa mellett.

Az a húsz éves gazdasági múlt, ami a Hangya-szövetkezetek szövetségében így szemünk elé tárul, nemcsak üzleti számok egymásra halmozódása. Népi egység és összetartás létrejvetelének a megalapozása és fejlődése is van benne. Sok egyszerűség, aminek megvan a maga belső hite és reménye úgy magában, mint a jó Istenben és a jó emberekben.

(b. p.)

Hivatalos jelentést adtak ki Stojadinovics letartóztatásáról

Jugoszlávia volt miniszterelnökét kényszerlakhelyre szállították. Harmadik hatalom felé való összeköttetéssel vádolják

Belgrádból jelentik: Legutóbbi számunkban már röviden jelentettük, hogy a rendőrség Stojadinovics volt miniszterelnök lakásán és irodájában házkutatást tartott. A házkutatás eredménye a késő esti órákban vált ismeretessé és arról a

belrádi rendőrfőnökség hivatalos közleményt adott ki.

A hivatalos jelentés rámutat arra, hogy Stojadinovics lakásán és irodájában tartott házkutatás alkalmával sok terhelő anyagot találtak. Ezek azt bizonyítják, hogy a volt miniszterelnök egy harmadik hatalommal állott összeköttetésben. Stojadinovicsot ezért a rendőrség letartóztatta és az ország belsejébe kényszerlakhelyre szállította.

Hull amerikai külügyminiszter nem akar elnök lenni

Washingtonból jelentik: Cordell Hull külügyminiszterrel több ízben azt a hírt terjesztették, hogy jelölteti magát a következő elnökválasztásra. Hull most erőlyesen megcáfolta ezeket a híreket és kijelentette, hogy „nincsenek politikai törekvései.”

Tavaszi reggel

Irta: Jánossy Margit

Tamás a fiatalok édes, mely álmával aludt, amikor kora reggel édesanyja felserkentette:

— Tamás fiam, nem jönnél el a hatóságokhoz? Igen boldoggá tennél, ha velem tartanál. A jövő vasárnap úgysem leszel már idehaza. Már nem leszel közöttünk.

Olyan szelíd kérdés, olyan lelketküldés volt e pár szóban, nyoma sehol a tegnapi haragnak, — így örömmel felelt:

— Megyek, édesanyám, hogyne mennék!

Miért ne szeressen szegénynek örömet és szerettete belegyűlt a szemébe, ahogy sápadt, őszhajú anyjára feledkezett. Olyan kevés kell, hogy boldoggá tegye. Tegnapi úgyis megszorította, mert hosszú éveken át babusgatott legszentebb vágyát csúfolta meg, amikor kijelentette: nem tesz pap, nem akar pap lenni...

Odakint a langyos tavaszi szél a friss lehellefét, a pattanó rügyek illatát hozta. Itt-ott ágyásokat ástak, gereblyéztek és kerítéseken áhajló bokrok hegyén üde zöld bimbók bomlottak, hamvas bársonyos barkaágak. Néhol ibolyák kéklettek a bokrok alján.

A templom zsúfolásig.

Feketeruhás anyókák pergették az olvasót. Tamás szeme végigroppent rajtuk. Mennyi, mennyi asszony... Feketében valamennyien, mint sivatárók a gyászoló gyülekezetben. Azután anyjára hullott a tekintete, akinek minden mozdulatán úgy ömlött el a vallás, mint mennyei forrás.

Letérdelt, keresztet vetett és a lélek áhítatos szavait kezdte gügyögni, hogy Istenhez találjon. Ám akárhogy gubózta lelkét az ima szálaiba, az

mindig kiesőszott alóla. Szeme hol a mennyezet elrajzolt, pufók anygalkáira tévedt, hol a körülötte levőkön, hol pedig világi képek sokasodtak eléje profánul, pogányul. Minél jobban ki akarta hullatni magából azokat, annál égetőbben maradtak szeme prizmjára.

— Istenem, bocsáss meg... Én Istenem, mit vétettem, hogy nem találok hozzád? — szakadt fel a sohaj valahonnan mélyről belőle s göresösen összekulcsolta a kezét, szeme szinte fájt, ahogy erőszakosan lehunyta. Nem akart semmi mást látni, mint a kicsiny Jézust a Madonna karján. Szeme szorosra zárt kárpítja mögé mégis nem a glóriás Istenanya fényesült be, hanem a bibirező-kos arcú Máthéné, aki az orrát fújta nagy túlköléssel és könnyezett. — Miért sír? — töprengett, majd anyját nézte. Ő is sír... Pillanatra megdöbent, szívébe fájdult valami és halkán, mellét verve mormolni kezdte: Én véttem. Uram, az én nagy véttem... Miattam sír. Nagy fájdalmat okoztam neki este. De hát mire való ezért úgy elkésredni? Hát tehet ő arról, ha ifjúsága hívságos öröme felé inkább hajol, mint az Ur felé? Nem, ő nem tud pap lenni, de emiatt mégsem kellene édesanyjának úgy sírni! Olyan szemekkel riadozott reá, amilyennel még sohasem nézte. Mintha pillantása át akart volna hatolni a sápadt, megdöcölő arcra, az összekulcsolt, olvasót pergető kezeken. Valamit nem értett. S úgy jött ez a felismerés, mint a zivatar. Igaz, ő már kezdett tapogatózni, mi vajudik a sötét határ mögött, de kérdésére nem kapott feleletet. Sajnálta édesanyját és irigyelte. Irigyelte lelke napos oldalát, békéjét, azt a szél és vihar nélküli abszolút nyugalommal, amely körülhatárolta lelkét. Tamás igen profánul vizsgálta, az ember szemével és sajnálta anyjában azt, amit elfelejtett megélni. — De ha neki ez az igazi élet... Hívságos örömeikön való felül-emelkedés? Ha édesanyja a hitben minden meg-

oldozott kérdésre feleletet talál... Akkor boldog... Boldogabb, kiegyensúlyozottabb mint én, mint mindannyian, mert lelkét az isteni kegyelem tisztára mosta. Ez a lélek olyan, mint felhőtlen ég-bolton a nap: világít és melegít...

— Ite missa est... — hallotta Tamás a pap befejező szavait. Felrettent gondolataiból. Zavarosan nézett körül: s tudata elejtette anyja lelki nacionálját. Már nem akart tovább gondolkodni és minden akaratát az oltár felé koncentráta. Imádkozott.

Már élénk volt az utca, amikor kiértek.

Sátrakat ponyváztak a Piac-téren. szekerek zörögtek, atyafiak jöttek-mentek s a Bethlenfalvi út felől bárányok elnyújtott bégetése hallatszott...

— Örülsz, hogy eljöttél? Ugy-e szép volt ez a reggeli mise, fiam? — szólalt meg Káldiné. — Ugy félek, hogy ott Psten, abban a Sodomában el-pogányosodol. Ne feledd a vallást, fiam, odakint. Gondolj arra, hogy hiú világi öröm mitem ér, ha lelkünk nem az Istené.

— Ne aggódjon édesanyám — válaszolta összeszorult szívvel Tamás. Valami furcsa érzés szántott végig rajta, valami, aminek nevet adni nem tud, csak azt érzi, hogy a jószág adakozó vágya csilingel a lelkében.

Igen, ő jó akar maradni. Megpróbál elszakadni ettől a mostani felületes, hiú önmagától és... Igen, mindent megérteni, örömet szerezni akar. Nyugalom adni ennek a mellette haladó őszhajú asszonynak, az édesanyjának, hogy elfeledtesse vele a tegnapi mély csalódását.

— Most találd ki, hova megyünk? — mosolygott Káldiné rejtelmesen.

— Hová? Hát haza... Vagy?

Tamás felesllanó szemmel a tegnapokba gurigázta emlékezését.

— Talán csak nem a cukrárszába?

— Eltaláld, fiacskám! — karolt beléje az

„Olvadni, azt már nem!”

Hihetetlennek látszó történet: és mégis igaz. Szavahihető, komoly francia lapok írták meg, nincs tehát okunk kételkedni abban, hogy csakugyan megtörtént:

A nyugati harcér könyvében, valahol Metz közelében, elfogtak a francia csendőrök egy fiatal vándorlegényt, aki pelyhedző bajuszkával az orra alatt, kis motyóval a vállán, füttyörészve róttá az országútát. 26 éves volt és életerős, mint a fiatal tölgyfák, ennél fogva bíróság elé került — mint katonaszökevény. A vándorlegény egykedvű nyugalommal felelgetett a bírók kérdéseire, de aztán bő alkalom nyílt arra, hogy a bírák és a vándorlegény kölcsönösen álméltkodjanak. Kiderült ugyanis, hogy a jóképű fiú nemcsak az írás és olvasás tudományát nem ismeri, de fogalma sincs arról, hogy Franciaország háborúban áll Németországgal. A vándorlegény azon bámult, hogy háború van, a bírák pedig azon, hogy akadhat francia állampolgár, aki ezt nem tudja és nem siet Frankhon védelmére.

A bíróság megállapította, hogy a vándorlegény, Henri Placire, nem hazudott, valóban analfabéta s így a sorozási hirdetményeket sem tudta elolvasni. Ezenkívül állandóan kis falvakban, erdőn-mezőn kóborolt, ahol nem is igen lehetett alkalma arra, hogy sorozási hirdetményeket lásson. Ezek óta munkanélküli állt. Csavargásért és azért, hogy katonaszökevény lett volna, nem is ítélték el, csak besorozták katonának. Henri Placire ezt az ítéletet...

A nyugdíjas férfiaknak még az áprilisi nyugdíj-kifizetés előtt igazolniuk kell családi állapotukat

Oradea-Nagyvárad. Saját tud. Hirt adtunk róla, hogy a nyugdíjgyosztály megkezdte a nyugdíjönyvek számfejtését és azt e héten be is fejezi. A pénzügyigazgatóság minden előkészületet megtesz a nyugdíjkifizetésekre. Tegnap a nőtlenségi adófizetésre vonatkozólag egyenesen a nyugdíjasokat érintő rendelet érkezett. A rendelet szerint a nőtlen és gyermeknélküli özvegy nyugdíjas férfiak szintén tartoznak nőtlenségi adót fizetni. Miután a törvény április elsejei hatállyal lépett életbe, így az áprilisi nyugdíjat csak akkor fizetik ki, ha az érdekeltek a deklarációkat beuyjították, amelynek

alapján a nyugdíjból levonják a nőtlenségi adót. A nyugdíjgyosztály ezért nyomatékosan felhív minden nyugdíjas férfit, hogy haladéktalanul, még a nyugdíjkifizetés előtt az anyakönyvi hivatalból kiállított bizonyítvány alapján igazolják családi állapotukat. Ebben fel kell tüntetni, hogy az ileltő nyugdíjas nős, vagy nőtlen és amennyiben özvegy vagy elvált, van-e gyermeke. Ez a bizonylat a nyugdíjgyosztálynál mutatandó be és a nyugdíjas férfiak csak ennek bemutatása alapján kaphatják meg az áprilisi nyugdíjat.

Hitler német b... 51-ik szül

Göbbels üdvözlő beszédet tartott. G...
méltatta a születésnap alkalmán...
óriási er...

Berlinből jelentik: Péntek este a berlini sportpalotában több tízezer főnyi közönség előtt dr. Göbbels birodalmi propaganda miniszter üdvözlő beszédet mondott Hitler birodalmi vezér 51-ik születésnapja alkalmából. Meddő kísérelt...

Hitler németbirodalmi kancellár

dotta — ha a német népet elválasztani akarják vezérétől. Ő a német népi erő megtestesülése. Nagy és valóban döntő időköt élünk, mikor éppen a német nép teljes egészének társadalmi, gazdasági és erkölcsi felemelkedését kell megvédeni és biztosítani. Ugy kinn a frontokon, mint otthon és a munkahelyeken ezért fojyik a német nép egyetemes küzdelme. Front és otthon egygyé váltak a vezér körüli rajongó és odaadó egységben. Csak egyet kíván ez az összetartó népi egység, hogy sokáig éljen az ő vezére.

Göring vezértábornagy kiáltványt adott ki, melyben méltatta, hogy a vezér születésnapja alkalmára végbevitt országos fémgvűjtés milyen óriási eredménnyel járt, s ez a nemzetvédelem céljára milyen jelentős készletekkel gyarapította az

den társadalmi kényszerből és törvényes be-skatulyázástól megszabadultán...

Igen. Kedve volna hozzá.

De még sem lehet. Hová és merre is men-ne...? Könyv után nyúl a „kultürember“, vagy térképet néz, — mert enélkül már nem is tud tájékozódni a világon. A könyv... hm... igen, a könyv, melyiket is vinnénk magunkkal a nomád életbe?

Hiába minden. Bármily boldog lehetett is ez a francia legény erdei szállásán, vagy szénaboglya tövében, a maga analfabéta nai-vitásában; erre is „születni“ kell, mint sok-mindenre. S a végén ő se maradt boldog, mert primitív világából kiráncigálták az írástudó kultürembernek s Henri Placire-nak, akinek fo-galma sem volt az új európai háborúról, be-

kell vonulnia, hogy drótsövénnyek mögött is-merkedjék meg a huszadik század kulturáldú-saival...

Amde a boldogságot mégsem lehet drót-sövénnyek közé szorítani s a madárcsicsergés is örökéletűbb marad, mint az ágyúdörgés, vagy gépfegyverkattogás. És az erdők zúgása, a pa-takok zengése egyszer mégis elhozza a világ népeinek a sokat hájszolt béke boldogságát s akkor a Henri Placireok is tovább bolyonghat-nak az erdők, mezők, vadligetek világában. S talán még az írás és olvasásra is megjön a ked-vük.

Ki tudja?...

Ha addig ki nem irtják egymást a békét és boldogságot tegyverrel hájszó emberek.

(h. ö.)

Május 19-én lép érvénybe a vasut nyári menetrendje

A Banatban helyreállt a rendes vasuti forgalom

Timisoara-Temesvár. Saját tud. Az aldunai áradások miatt mint ismeretes, tizenkét nap óta szünetel a Temesvár—Bucuresti közötti közvetlen vasuti forgalom. A főváros felé utazókat Turnu-Severinnél a Duna által előtött néhány kilométeres szakaszon CFR társaságkocsikkal szállították át. Pénteken délutánra helyreállították a vonalat s újból megindul a rendes forgalom. Szombattól kezdve a Simplon s a többi gyorsvonat ismét Nagyváradon át viszi utasait a főváros felé. Vasárnap a Bácságban az árvizek miatt beszüntetett többi vonatjárt, így a reggeli turnu-severini és nagyváradai személyvonat is ismét rendszeresen közlekedik. A vasut vezérigazgatósága egyébként most dolgozik a nyári menetrend összeállításán, amely május 19-én lép érvénybe.

Mailáth-émlékünnepély

A gyulafehérvári róm. kat. hittudományi főiskola kereteiben működő Erdélyi Magyar Egyházi-irodalmi Iskola az elmúlt vasárnap meghitt ünnepelt volt legmagasabb földi jötevője s most égi pártfogója néhai gróf Mailáth Gusztáv Károly erdélyi püspök emlékének.

A választékosan összeállított műsor I. számúként Mailáth püspök kedvence Mária-énekét: „Angyaloknak királynéja...” c. adta elő az énekkar. Ünnepi emlékbeszédet mondott a főiskola általános elismert nagyfelkészültségű lelkiigazgatója dr. Eröss Alfréd. Chvoj József és Eröss Lajos növendékek szavallataikkal ragadták meg a hallgatókat, míg Somlyai Zoltán az iskola főszervezője és Bokor Gábor az iskola főjegyzője egy-egy sajtószövegű megható tárcát olvastak fel nagy sikerrel. A műsort a kispapok énekkara zárta be.

A műsor egyes számai kegyeletes meleg szavakkal Juhász Antal az iskola elnöke konferálta be, míg Koos Ferenc harmonium szólójával gyönyörködtette a hallgatóságot.

A belügyminisztérium rendőrigazgatósága pályázatot hirdet különböző rendőri állások betöltésére

Bucurestiből jelentik: A belügyminisztérium rendőrigazgatósága az alábbi közleményt adta ki:

A rendőrségi vezérigazgatóságon és a fővárosi rendőrprefektúrán több komiszári, segédkomiszári, rendőrgyűnöki, tisztviselői, rendőrlégenységi, stb. állás van üresedésben, amelyeknek betöltésére az államrendőrség szervezéséről szóló törvény 133. szakasza értelmében május hónap folyamán versenyvizsga lesz. A feliratkozásokat 1940. április 25-ig a rendőrgyűnöki főigazgatóság veszi át Bucurestiben, amely időpont után semmilyen kérvényezést nem fogadnak el. A jelentkezés feltételei a következők: A komiszári állásra pályázóknak doktori diplomával, vagy jogi licenccel kell rendelkezniük. A segédkomiszári állás betöltéséhez bakalaureatusi vizsga szükséges. A rendőrgyűnöki állás betöltésénél igazolni kell négy gimnáziumi vagy négy középiskolai végzettséget. A jelölteknek erről eredeti okmányokat kell benyújtaniuk. Ugyancsak eredetiben kell benyújtaniuk bakalaureatusi képesítés kivántatik. A felsorolt igazoltatásokon kívül a jelentkezőknek be kell mutatniuk még: A születési bizonyítványt, a katonai szolgálat elvégzéséről szóló könyvet és egy hivatalos orvos által kiállított egészségügyi bizonyítványt. Mellékletek ezenkívül: erkölcsi bizonyítvány, hogy az illető nem szerepel a bűnügyi nyilvántartásban, nem volt felfüggesztés alatt és nem ítélték el, igazolása annak hogy nem volt és jelenleg sem tagja valamely államellenes szervezetnek. Bizonyítvány arról, hogy a NUF szervezetbe beiratkozott. A jelentkezési korhatár harminc év. A jelöltek május 2-án orvosi vizsgálatra jelentkeznek, ezután kerül sor a tulajdonképpeni vizsgára, amely szóbeli és írásbeli részből áll. A vizsga anyaga: alkotmányjog és közigazgatási jog, büntető jog, rendőrségi törvény, csendőrségi törvény, a polgári jog általános ismerete, technikai és praktikus rendőrmunka, a vámtörvények, határőri törvények. Az állások betöltéséért csak férfiak folyamodhatnak.

Szükség esetén egy mánus is megfelel

de természetesen tökéletesebb kettővel.

A kávé is csak akkor tökéletes, ha Franck-kávépótlékkal készül.

Narviktól Északkeletre német csapatok érintkezésbe kerültek norvég csapatokkal

Német repülőgépek zavarják Harstadnál az angol hadi és szállító hajókat. A Glasgow-cirkáló elsüllyesztése

— Tudósításunk folytatása az első oldalról —

Berlinből jelentik: A Német Távirati Iroda jelentése szerint Narviktól mintegy 45 kilométeren álltak jelentékeny norvég erőekkel. A német repülőgépek Harstad vidékén megleptek angol hadihajókat és szállítóhajókat és néhány súlyos találatot értek el. Egy közepes nagyságú bomba eltalált egy tengeralattjárót s az elsüllyedt. A Trondhjemben lévő német csapatokat újabb csapatokkal és löszerekkel erősítették meg. Német csapatok Bergenből kiindulva keleti irányban előretörték. Stavangertől délkeletre visszavetettek kisebb norvég erőket. A Glasgow-osztályhoz tartozó angol cirkáló elsüllyesztéséről Hartman kapitány, az elsüllyesztő tengeralattjáró parancsnoka jelenti, hogy a torpedó kilövése után a buvárnaszád alámerült, majd egy idő múlva ismét felszínre emelkedett és akkor az angol cirkálónak már csak a roncsait találta ott. Egyetlen életbenmaradót sem láttak.

A rossz időjárási viszonyok, az eljegesedés veszélye, a hóvihár és alacsonyan szálló felhők ellenére a repülők számos eredményes felderítő repülést végeztek és értékes tájékoztatókat szereztek az ellenséges haderők mozgulatairól. Egy támadásra kiküldött légitrajt a rossz időjárási viszonyok miatt visszahívtak.

Berlinből jelentik: A Német Távirati Iroda jelentése szerint német harci kötelékek péntek este a kedvezőtlen időjárási viszonyok ellenére, ismét sikeresen támadtak angol szállítóhajókat

a norvég partok mentén. Egy csapatszallító hajót közvetlenül a norvég part elérése előtt nagy kaliberű bombatalálat ért.

OLASZ JELENTÉS A NARVIKI NÉMET GYŐZELEMÉRŐL ÉS ANGOL CÁFOLAT.

Rómából jelentik: A *Popolo d'Italia* (Mussolini lapja) jelentése szerint a németek fényes győzelmet arattak Narvikban és ennek során megölték, megsemmisítettek, vagy elfogtak 6000 angol katonát. A német repülőgépek ezenkívül megtámadták egy brit csapatszallító hajókaravánt és több gőzöst elsüllyesztettek.

A Reuter iroda jelentése szerint az angol tengerügyi hivatal kijelentette, hogy nincs tudomása ilyen harcokról s a *Popolo d'Italia* által közölt beszámolót a képzelet birodalmába tartozónak minősíti.

HEVES NÁMET TÁMADÁS ELVERUM ÉS HAMAR ELLEN. CSÜTÖRTÖK ÓTA HAMAR VÁROS NÉMET KÉZBE KERÜLT.

Stockholmból jelentik: Ideérkezett jelentések szerint a német csapatok Osió vidékén heves támadást intéztek Elverum és Hamar ellen, hogy a trondjemi vasútvonal mentén előhaladva kapcsolatot vegyenek fel a trondjemi német erőekkel. A norvégok elkeseredett ellenállást fejtenek ki és aláaknázzák a hidakat, utakat. Stockholmi értesülés szerint a péntek esti órákban Hamar még norvég kézben volt. Ezzel szemben a berlini jelentés megállapítja, hogy csütörtök este óta Hamar is már a németeké.

Befejeződött a dán katonaság leszerelése. Dánia stratégiai kulcs-helyzete a Balti-tengeren

Koppenhágából jelentik: (Német Távirati Iroda.) Dániában német és dán hatóságok sürődésmentes együttműködése alapján befejeződött a dán katonaság leszerelése.

Rómából jelentik: A Stefani iroda jelentése szerint az *Izvestia* című orosz lap a Skandinávia hadászati megszállásával foglalkozik. Megállapítja, hogy Dánia a Balti-tenger kulcsa és aki Dánia felett uralkodik, az kezében tartja az Atlanti-óceánhoz és a Balti-tengerhez vezető utakat. A dán sikert a németek rövidesen kitűnő repülőterre alakítják át, amely minden irányban való kezdeményezésükhöz elsőrendű terepül szolgál majd.

FANCIA HARCÉRI JELENTÉS A NYUGATI HADSZINTÉR CSÖNDJÉRŐL.

Párizsból jelentik: A francia hivatalos harcéri jelentés szerint az arevonalon a haditevékenység csak járőrmozdulatokra szorítkozott. Összeütközés nem történt. A levegőben a rossz idő minden tevékenységet megakadályoz.

A németek két felderítést végeztek a vonalak felett és négyet mélyen bent Kelet- és Észak-Franciaország felett.

NÉMET RÖPCÉDULÁK FANCIA KATONÁK RÉSZÉRE.

Brüsszélből jelentik: (Rádió Bucuresti.) A belga határ közelében német repülőgépek jelentek meg és röpcédulákat dobtak le, melyek belga területre estek. Megállapítást nyert, hogy a németek a ledobott röpcédulákat francia katonáknak szánták és azokban angol-ellenes propagandát üztek. Ecsatelték azokat az angol hódításokat, melyek a franciák rovására történtek.

Időjárás

A bucuresti időjárásutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Mérsékelt légáramlás, egyes helyeken délutáni záporosó, a hőmérséklet alig változik.

Harc a lélek önkívületbe ejtése útján

Hogyan szerezte meg az antant hipnózis útján a Dardanellák titkait a világháborúban?

Irta: Nyiry László

A háborúban nemcsak a nyers erőszak viaskodott az ellenfél fegyvereivel! Tudjuk, hogy az úgynevezett „láthatatlan front” sejtelmes világában szintén hősök küzdöttek, hazájuk javára és dicsőségére. Ez a kémek kőhegyig menő harca volt, amelyben az ellenfelek nem voltak válogatósak harci eszközeikben.

Az alábbi kis epizód egy harmadik „harc-eszköz” mutat be olvasóinknak, amelyet talán így is nevezhetnénk:

„Harc a lélek önkívületbe ejtése útján.”

Az eset 1915-ben történt. A francia „deuxième bureau” irattárának pársoros száraz jelentésébe most egy szemtanú észlelete alapján életet öntünk a holt betűk helyett lepergetjük az 1915. év Dardanella-eseményeinek egyik legszenzációsabb részét.

Vizsgáljuk meg, milyen szenzációs, a haditörténelemben egyedülálló módszerrel jutott a Dardanellákat ostromló angol parancsnok a török védők hadititkainak birtokába?

„Mon camerad! On velem marad!”

Május közepén vagyunk Ariburnu közelében. A Kisázsia felől felnyomuló forró, számumszerű levegőt alig enyhíti a tenger felőli fuvallat. A távolban a ciprusokkal díszített szigetek között, mint kísértetek, nevezetesen suhannak a külső blokádvonal felé az angol és francia rombolók árnyai.

A 29. brit hadosztály vezérkarának szállására egy török hadifogoly transzportot kísérnek be. A moszkoi udvaron két asztantiszt sétál egymással karonfogva: *Le Troqueur francia kapitány és Hamilton brit százados*. Utóbbi a Dardanellákat ostromló antantseregek parancsnokának unokaöccse. *Hamilton* szeme megakadt egy különösen jól öltözött, jól ápolott török tiszt nyurga alakján. Feltűnt neki, hogy a tiszt sápadt arca élesen elüt a többi fogolytisztnapharnított arcszínétől. Pár szót süg a franciának, majd odamelve a törökhöz, így szólítja meg:

— *Mon camerad! On velem marad!*

A tropikus éj varázsos csendjében csak a szü-

Aruhaja bég hipnotikus álomba merül

A hadosztályorvos-főnöki szobában hosszú szakállú, felérkabátos doktor fogadja a belépő *Hamilton* t:

— Good evening, Sir! Mi újság a fronton? Lesz-e nagyobb csatákra kilátás, mert én szabadságra szeretnék menni.

— Hiszen, ha én azt tudnám — feleli *Hamilton*. — Mit lehet tudni, mire készül *Liman von Sanders*? Ma egyébként jó fogást csináltunk, egy török vezérkari tisztet fogtunk el, az sokat tudna beszélni, de nem akar...

A doktor szúrós szemeit ráncosítja a kapitányra:

— Nem akar? Majd fog akarni, küldje csak be hozzám! Talán sebesült is, annál jobb lenne!... Nekem, mint orvosnak, egyenesen kötelességem megvizsgálni a sebesült, ellenséges tisztet... tehát várom Öt!

Alig egynegyed óra múlva igen érdekes jelenetnek volt szem- és fültanuja az a francia tartalékos tiszt, aki ma a párizsi *Rue de l'Opéra* egyik legelőkelőbb ékszerkereskedője, aki az orvosfőnöki szoba kulcslyukán át figyelte az akkori eseményeket.

A szobába belépő *Aruhaja* török kapitány zavarosan, gyanakodva néz hol az orvosra, hol *Hamilton* kapitányra, mintha csak azt akarná kérdezni: „mit akartok tőlem?” De az orvos gyorsan véget vet a félszeg jelenetnek:

— Parancsoljon, kapitány úr, helyet foglalni, hallom, megsebesült. Állhatok rendelkezésére? Talán egy cigareta?...

nyogok zümmögését lehetett hallani. A két antantiszt között mogorva arccal ül *Aruhaja bég* török vezérkari kapitány, az előbb megszéplített tiszt. A nagy esendben csak néha-néha ér fülükhez Ana-

forte felől egy müezsin elkésett imájának elnyújtott „Allah Rasul, Allah”-ja.

A esendet az angol törö meg a török felé fordulva:

— Kötelességem, kapitány úr, mint ahogy az önöknél is szokás, megkérdezni, hajlandó-e ön válaszolni azokra a kérdésekre, amelyeket hadifogolytisztetekhez intézünk?

A bég keleti nyugalommal, mosolyogva válaszol:

— Ne fárasza magát, kapitány úr!...

— All right! Akkor mehetünk étkezni, hiszen ön bizonyára éhes!

Egy perc múlva a három tiszt a hátsó épület kongó folyosóján lépdelt tovább. *Hamilton* egy ajtó előtt megállva, a francia tiszthez így szól:

— Pardonnez moi! Kísérje a bégét a szomszédságba, én is azonnal jövök?

A bég elhárító mozdulatot tesz, de a doktor folytatja:

— Szabad megnézni sebet? Köszönöm, már eleget is láttam, nem veszélyes, horzsoló lövés...

Aruhaja, a török tiszt egyszerre mintegy összeroppan, fáradt tekintetét az orvosra emeli, aki egyetlen kézmozdulat kíséretében belefúrja pillantását a török százados szemébe... A török ösztönszerűleg védekezik, de hiába... Szemei tágranyilnak, pupillái megmerevednek, feje lehanyatlak, kezét erőtlenné ejti le... Ekkor már *Hamilton* is

megérti, miről van szó. Az orvos mellé ugorva érzi, hogy a nagy pillanat, amelytől esetleg az antant *Dardanella-sikerei* függenek, elérkezett...

„Összefoglaló helyzetjelentést kérek saját erőinkről!”

Az orvos határozott hangon megszólal az alvó török felé fordulva:

— Kapitány úr! Itt mellettem legfőbb parancsnoka, *Liman von Sanders* őexcellenciája, német generális és török pasa áll. Azonnal feleljen minden kérdésre, mert a haza érdekéről van szó.

E percben *Hamilton* veszi át a kérdést. Az önkéntelenül is kiegyenesedő töröktől ezt kérte: — Összefoglaló helyzetjelentést kérek saját erőinkről!

A bég azonnal jelenti:

— *Kégyelmes uram!* A török védősereg 5 hadosztályához a május 19-iki ellentámadás céljára erősítés gyanánt beérkezett az I. gyalog- és I. lovashadosztály zöme *Gaita Kücsük Anafortára*... ez a csoport *Enver* parancsnoksága alá kerül...

Hamilton közbevág:

— És hol van most a II. hadosztályunk?...

— Még mindig *Kucsmurda* területén... az ausztráliaiakkal szemben... *kegyelmes uram*...

— És a szoros tengeri védelme, kapitány úr?...

Aruhaja összeráncolt szemöldökkel, szinte gondolkodva feleli:

— *A Haireddin Barbarossa* vezetése mellett 60 romboló és 160 vitorlás...

— És az aknamezők?

— *Dardanus* és *Csanak* között.

— *A hálórendszer az antant egységei ellen?*

Ekkor a török megrázkódik és fel akar ugarni. De a doktor egyetlen szúrós pillantására újból kábultan ül le.

Hamilton folytatja:

— *Hogy vagyunk löszrel ellátva?*

— *A löszermennyiség csak éppen arra lesz elegendő, hogy egy ellentámadást tehesünk... — hangzik a felelet.*

Hol vagyok? Mi van velem? Mit akarnak tőlem?

Hamilton ekkor gyorsan felugrott és gyorsírói feljegyzéseivel a hadművelati irodába távozott. *Aruhaja* pedig néhány perc múlva lassan felnyitja szemét, zavartan kérdezte:

— *Hol vagyok? Mi van velem? Mit akarnak tőlem?*

A Dardanellákat ostromló *Hamilton* brit generális hadiszállásán ettől a perctől kezdve bizakodás váltotta fel az aggódó hangulatot. Az antant fővezérége a hipnotizált török tiszt szájából olyan szenzációs adatokat tudott meg, amelyek birtokában az előre bementett ellentámadást bár nehéz harcok árán, — de aránylag kevés veszteséggel ki tudta védeni.

Büvárhajóival az aknamezők ismeretében a tengerszoros aknáit egészen a *Márványtengerre* fel tudott hatolni, sőt sikerült neki a *Haireddin Barbarosa* csatahajót és 61 kisebb török egységet elpusztítani.

Mindezek az eredmények pedig azzal a következménnyel jártak, hogy *Hamilton* antanterői a heves és vitéz török támadások ellenére csak akkor voltak kénytelenek elhagyni a *Dardanellákat*, amikor már a központi hatalmak nyomása folytán az antant más irányokba inányította erőit.

... És a felsorolt eredményeket az antant egy szűrőszemű orvos ügyességének köszönhetette.

Egész könyvtárt pótol a Spiragó

Felnöttek Katekizmus

A vallási ismereteknek és kitünőbbnél-kitünőbb predikációs ténaknak, előadásoknak valóságos kincsésbányája. Tizenhárom nyelvre fordították le. Németben eddig 10 kiadás. A három kötet, nagy nyolcadformában, 1200 oldal, igen szép és áttekinthető nyomdai kivitelben a pénz előzetes beküldése mellett,

kötve 500 lei, füzve 400 lei és portó. Utánvéttel 20 leije drágább.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

ORADEA, II. KÁROLY KIRÁLY-UT 5. SZÁM.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: **Belföldön:** Egész évre 900, félévre 450, negyedévre 225, egy hóra 75 lei.

Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15 P. — Egyes szám ára 20 fillér, — vasárnap és ünnepeken 24 fillér.

Postatakarékpénztári csekkszámunk sz.: 80.037.
Telefon: 12-27.

Kéziratokat nem őrzünk meg s nem adunk vissza

Kedden munkaszünet

Oradea-Nagyvárad. Saját tud. A rendőrség közigazgatási osztálya az április 23-iki, Szent György napi ünnepre vonatkozólag a következő hivatalos közleményt adta ki:

— Szent György napján a törvény értelmében vasárnapi munkaszünet van. Az üzletek zárva tartanak és csak azok az élelmiszer üzletek tarthatnak nyitva, melyek vasárnaponként bizonyos órák alatt nyitvatarthatnak. Tíz óráig piac is lesz és ugyancsak tíz óráig árusíthatnak a hentesek és mészárosok is.

BAZALA LAJOS NYUGALMAZOTT TÖRVÉNYSZÉKI TISZTVEISELŐ HALÁLA. Oradea-Nagyvárad. Saját tud. A régi értékes törvényszéki tisztviselői kar egyik érdemes tagja: **Bazala Lajos** nyugalmazott törvényszéki tisztviselő 83 éves korában, házasságának harminchadik évében, pénteken este hosszas betegeskedés után meghalt. Temetése vasárnap délután 5 órakor lesz a római katolikus egyház szertartásai szerint az Olasz-temető Halter-kápolnájából a család sírhelyén. Feleségén, özv. Bazala Lajosné szül. Kádár Márián kívül testvérei: Bazala Apollónia, Bazala Bertá, özv. Versényi Miklósné szül. Bazala Etelka, özv. dr. Bazala Béláné és özv. Bazala Imréné, sógor-női, valamint előkelő, kiterjedt rokonság gyászolja. Az elhunyt öregúrban könyvtárosztályunk kedves vezetője, **Bazala Margitka** nagybátyját gyászolja.

MÁJUS 15-IG MEGHOSSZABBITOTTÁK A RENDKÍVÜLI JÖVEDELMI ADÓ BEJELENTÉSENEK HATÁRIDEJÉT. Bucurestiből jelentik: (Rádió.) A pénzügyminiszterium közlése szerint a rendkívüli jövedelmi adó bejelentésének határidejét május 15-ig meghosszabbították.

A KAIRÓI MAGYAR KÖVETSÉG ÚJ ÜGYVIVŐJE. Budapestről jelentik: Gróf **Semsey András** követségi titkár a kairói követség vezetője és Egyiptomra kiterjedő ügyvivői megbízatása alól felmentették és dr. **Marosi Ferenc** követségi tanácsost bízták meg ügyvivői minőségben a követség vezetésével.

Zürichi zárlat. Párizs 8.87, London 15.65, Newyork 44.6, Brüsszel 74.75, Milánó 22.45, Amsterdam 236.75, Berlin 178, Szófia 550, Belgrád 10, Bucuresti 230.

A megismételt timisoarai tavaszi nagyvásár. Saját tud. A legutóbb megrendezett tavaszi nagyvásár, mint annakidején jelentettük is, az árvíz és a belvizek miatt, nagyon gyengén sikerült, ezért általános óhajra, a temesvári tavaszi nagyvásárt most, csütörtökön megismételték. Az állatvásáron közepes volt a felhozatal. Mintegy szerekétszáz szarvasmarhát és háromszázötven sertést hajtottak föl. Jómínőségű tehénért 12–14 ezer leit kértek, az ökör kilója élő-súlyban 20–22 lei volt. Hatalmas arányban megdrágultak a sertések. Kéthónapos malac párjért 1700 leit kértek. Hizott sertésből alig volt felhozatal. Nagyban rontotta a temesvári vásárt hogy Rékáson előző nap volt nagy állatvásár.

AZ ORADEAI KATOLIKUS LEGÉNYEGYLET ma délutánra hirdetett előadása a közbejött akadályok miatt elmarad. Az előadás későbbi időpontját a sajtó útján közli a rendezéség.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Mindazoknak, akik felejthetetlen drága jó édesapám Szénási Gyula elhunyt alkalmából részvétükkel tájékoztató enyhíteni igyekeztek, ezúton mondok köszönetet: leánya Rózsika és és Dobosi Zoltán veje.

Új címbetűkkel

jelenik meg mai lapszámunk. Ez az izlésees kivitelű, művészi rajzu grafika hirdeti ezentul azt a magatartást, amit a „Magyar Lapok“ szelleme és állásfoglalása eddig is jelentett. A régi jellegzetes címbetűk megkaptak a nyomdai használatban, de a tartalom és a szellem, amely hasábjainkat megtölti, csorbítatlan és következetes maradt a gyorsan változó idők s a méggyorsabban váltakozó elvek és világnézetek forogtatásában is. A megkopott címbetűket újjal cseréltük fel, de lapunk régi és csorbítatlan szellemét — amit első lapszámunktól kezdve pillanatig sem szüntünk meg hirdetni olvasóink előtt — természetesen ezentul is megőrizük s az új címbetűk továbbra is azt a keresztény magyar szellemet fogják kifejezni, mely lapunkat annakidején életre hívta. Ezt a magatartásunkat új címbetűink fokozottan is hangsúlyozzák. Egyébként pedig megvagyunk győződve arról, hogy a „Magyar Lapok“ címfelének új és szép kivitelű rajza is megnyeri olvasóink nagy táborának tetszését, s lapunk népszerűsége rövidesen közzelértte teszi az új címfel jellegzetes betűrajzát.

SZALONNA UTÁN IS FIZETNI KELL A 2 SZÁZALÉKOS NEMZETVEDELMI ADÓT. Nagyvárad. Saját tud. **Ciapa Viorel** pénzügyi főellenőr, akit a miniszterium a város és a megye egész területére megbízott a 2 százalékos nemzetvédelmi adó behajtásával és ellenőrzésével, tegnap újabb, igen fontos rendeletet kapott a pénzügyminiszteriumból. A rendelet értelmében a 2 százalékos nemzetvédelmi adót a szalonna után is fizetni kell. A rendelet értelmében akár a hentesnél akár kereskedőnél vásárolják a szalonnat, a vásárolt összeg után meg kell fizetni a 2 százalékos nemzetvédelmi adót.

FELBORULT A TEKNŐ-CSÓNÁK ÉS VIZBEFÜLLADT KÉT FIATAL FIÚ. Budapestről jelentik: **Márton István** és **Vágner Andor** 17 éves mezőberényi lakosok a Holt-Körösön mosóteknőben csónakáztak. A teknő felborult és a két fiú a vízbe fullt.

Betörés a szőlőhegyen. Oradea-Nagyvárad Saját tud. Tegnap délelőtt ismeretlen tettesek betörték dr. **Osváth René** orvos szőlőjébe és minden elmozdítható tárgyat magukkal vittek. A rendőrség elfogta azt az egycélt, aki a lopott tárgyakat akarta értékesíteni. A banda többi tagjainak kézrekerítése érdekében széleskörű nyomozás indult meg.

Gázvédelmi előadás a Munkakamarában. Felhívjuk mindazok figyelmét, akik Nagyváradon a vas és építő céh rendezésében hallgatták a gázelőadásokat, hogy a legközelebbi előadást 22-én, hétfőn este fél 8 órakor tartják meg. Gázmaszk elhozatala kötelező.

A cluj Husiparosok Szövetségének évi közgyűlése. Saját tud. A kolozsvári Husiparosok Szövetsége most tartotta meg saját székházában évi közgyűlést. A közgyűlést Török Árpád elnök nyitotta meg. Megnyitójában beszámolt a szövetség egyévi működéséről s megállapította, hogy a szövetség közbenjárására a hatóságoknál nagyon sok szakmai kérdést sikerült eredményesen elintézni. A különböző évi jelentések felolvasása és tudomásulvétele után sor került az új tisztikar megválasztására. A választás eredménye a következő: Elnöknek újból Török Árpádot választották meg. Alelnökök lettek: **Szigethy Béla** és **Máncs János**, titkárok: **Taflan Viktor**, pénztárnok: **Pethő Károly**, gazda: **Benkő Mihály**, számvizsgáló bizottsági elnök: **Lakatos Zoltán**, tagok: **Tischler Jenő** és **Butuc Pável**. Ezenkívül még tizenhét bizottsági tagot választott a közgyűlés.

Vak népzeneész öngyilkossága. Timisoara-Temesvár. Saját tud. **Hoffmann József** ötvenkilenc éves vak népzeneész öngyilkosságot követett el. Külvárosi vendéglők ismert alakja volt, hangulatosan játszott a harmonikán és énekelt is hozzá. Hónapokkal azelőtt elmegyógyintézetbe kellett szállítani s bár hamarosan visszatért onnan és kenyérkeresetét folytatta, a szellemi fogyatékoság jelei továbbra is észrevehetőek voltak rajta. Ennek az állapotának kell tudni öngyilkosságát is. Mint most kitudt, már napok óta többször látták az utcán, amint köteleit vett elő a zsebéből s azt méregette. Majd házascskájának tulajdonjogát átíratta feleségére, aki egy cukorgyárban dolgozik. Szerdán aztán megjelent a városi temetőbe a vállalatnál és **Filipovits József** tisztviselőt kereste. Elmondotta, hogy egy temetés ügyét akarja megbeszélni, de a dolgot csak **Filipovitsra** bízhatja, az pedig nem tartózkodott a hivatalban. A személyzet kérdésére, hogy ki halt meg, azt felelte: az illető csak egy-két nap mulva hal meg. Most már nyilvánvaló, hogy a vak népzeneész a saját temetését akarta megrendezni, mert aznap este a lakásán felakasztotta magát, azzal a kötéllel, amelyet már napok óta próbálgatott-méregetett az utcán.

Feljegyzések

Ha egy helyi érdekű lap pletyka-rovatot nyit és tart fenn a helyi pletykák számára, az utóvégre az izlés dolga, vagy udvariasabban a lap bel- és magánügye. Minden lapnak, a lap erkölcsi, szellemi patrimoniumának közönsége van. Ennek a közönségnek pedig izlése és igénye van, amit a lap igyekszik minél simulékonyabban kielégíteni. Megtörténik, hogy egy lap nevel magának közönséget, de fordítva is lehet: felnő egy akármilyen összetételű s felfogású közönség, amelynek azután tükörre van szüksége és a város „representatív társadalmi lapja“ hajlongó lakájlakülettel tartja előtte ezt a tükört.

Eddig az elmélet. A valóságban egy nagyvárad helyi érdekű lapról szól az ének. Talán előbb a közönségéről mondunk néhány szót s azután a lapról nem is kell beszélnünk. Ez a közönség a közvetlen világháború előtti „magyar zsidó“ mítosz szüleménye. Magyar: keresztény realitások nélkül és ezért: testben, lélekben zsidó. Ebben gyökerezik szellemi képe és erkölcsi világa is. A konjunktura szerint változtatja fegyverbarátait: a Szentatyától a jezsuitákon keresztül a szabadkőműves és vörös frontokig.

Ennek a közönségnek tükrö a nagyvárad helyi érdekű lap. Ezért találhatók meg benne a világ valamennyi szellemi áramlatának reprezentatív megnyilvánulásai látszólag összefüggéstelen egymásutánban. De csak látszólag. Mert ennek a kihalófélben levő „magyar-zsidó világnak“ is van vezérfonala. Talán minden más vezérfonalnál egyenesebb és határozottabb: mert évezredek életformájának gazdag tapasztalatai szövik szálait.

Lehet ez a világ jóhiszemű életforma sokak számára. De nekünk idegen. Azért vesszük észre. Azért botlunk bele unos untalan. Ezt az akadékoskodást pedig sem ellenszenv, sem elfogultság, sem irigység nem táplálja. Hanem valami egészen közletről megmagyarázza.

A említett közönség és lapja elkölcsi felfogásról, mondjuk — és ez jobban megfelel terminológiájuknak — izléséről van szó. Visszatérünk az említett pletyka-rovatra. Várad őreg úr „bizalmas könyvtáráról“ penget rokoköcsengésű lírai hangokat és bemutatja egy alkalmi költő alkalmi hajlongóját. Eddig bel- és magánügy! Ha a lapnak és közönségének jó, akkor merengjenek rajta könyvesen meghatózott emlékezéssel.

Beműnk az érdekel és abban akadékoskodunk, hogy ez a „bizalmas könyvtár“ szerelmi kalandok leveles gyűjteménye és a pletyka-rovat cizérezkenyült lantpengetője szerint „a szöke ártatlanságtól az élni vágyó özvegyig, a gesztenyeszín demontól a méltóságos asszonyig, a zárdától a színpadig, az otthontól a hotelig, mindenki irt bele, s mindenről szó van benne.“

Ismételjük, hogy nem az emberi gyarlóságon ütközünk meg — az vesse ugyanis az első követ, aki... — hanem a beállításban. Azon a felfogáson, amely ezt a végeredményben erkölcsi betegséget rajongó simogatással s dicsfényvel veszi körül és így teregeti közönsége elé. Mi azon háborodunk fel, hogy a zárdát is belerántották ebbe a szemforgató erkölcsi közömbösségbe. Mi azon háborodunk fel, hogy ezt az erkölcsi felfogást soraink közé is belopják, hogy éleslátásában, józan, világos ítéletében megcsufolt köreikkel is elfogadtatják. Egyik lapszámban zárdákból elinduló szerelmi kalandokon merenghet az önértékben megszegyénített keresztény magyar, a másikban Magyar Kulturából átvett cikken lázadozhat a zsidók ellenségei ellen.

A cikket egyébként csinosan, formásan írta meg szerzője. Közönsége meg is tapsolhatja érte. Megérdemli. Ez a feljegyzés pedig nem kritika. Nem neki szól. Haladjanak tovább békével az útkon. Ha erkölcsi felfogásunk nem egyezik, erről nem tehetünk. Mi azokhoz szólunk, akik a mi világvilágunkból kódorogtak el és most bámészan állanak és figyelnek ennek a letűnő „magyar-zsidó“ világnak egyre jobban elmosódó és eltűnő út-szélein. (k. n.)

Az Esta Sun tehetségkutató atlétikai versenye. Vasárnap délelőtt 9 órai kezdettel rendezte az oradeai Esta Sun az idei első tehetségkutató versenyt, az Esta Sun (Str. Beogradului 48.) pályáján. A versenyen minden atlétizálni akaró fiatalember résztvehet.

* **A Stăruința (Törökvés)** vasárnap d. e. 10 órakor tisztújító gyűlést tart Váradon az Építőiparosok Alexandri-u. 13. a. helyiségében. Tekintve hogy a Törökvés jövőbeni életére kiható nagyfontosságú határozatról is szó esik a közgyűlésen, a vezetőség tisztelettel meghívja az egyesület összes tagjait és annak barátait.

* Az epekövek, az idősült epehólyaggyulladás és a hurutos sárgaság kezelésében reggelenként éhgyomorra egy-egy pohár természetes "Ferenc József" keserűviz, kevés forróvízzel keverve és kortyonként bevéve, gyakran rendkívül hatásos. Kérje meg orvosát.

Bélyegmentések az állami hivatalok által feltett kérdésekre adott válaszok. Cluj-Koiozsvár. Saját tud. A Gyáriparosok Országos Szövetsége az elmúlt napokban megkeresést intézett a pénzügyminisztérium bélyegügyi osztályához, ahonnan a következő válasz érkezett: „Hozzánt intézett kérdésekre közöljük, hogy bélyegmentések mindazon iratok, illetve okmányok, amelyek valamilyen állami intézmény által feltett kérdésekre vagy megkeresésekre adott válaszokat tartalmazzák.

BAIAMARE KÖLTSÉGVETÉSE CSAK HÁROM MILLIÓVAL KEVESEBB, MINT SATUMAREE. Saját tud. A királyi helytartóság jóváhagyta Nagybánya város költségvetését, amelynek végösszege 22 millió lei, tehát csak 3 millióval kevesebb, mint Szatmáré. Az új költségvetés tekintélyes összeget tartalmaz különböző közmunkák elvégzésére. Másfél millió leit a vízvezeték megjavítására fordítanak. Ebben az évben befejezik a vasút felé vezető főutca aszfaltozását. Nagybányán egyébként több erdélyi város kiküldöttjeinek bevonásával érkekeztet lesz, amely a vizellátás kérdéseit fogja tanulmányozni.

Sulyos autólégázolás az Astra uton. Oradea-Nagyvárad. Saját tud. Pénteken délután hét órakor sulyos autólégázolás történt az Astra-uton, a 24. számú ház előtt. Buda János 27 éves magyargyepesi földműves az úttesten akart keresztülhaladni, de amikor a járdáról lelépett, egy teherautó elé került, amelynek kerekei keresztül gázoltak rajta. Budát rendkívül sulyos fejsérülésekkel szállították a Biharmegyei Közkórházba. Állapota válságos.

VESETTKUTYA MEGHARAPOTT EGY PESTŐMŰVÉST. Baiamare-Nagybánya. Saját tud. Kellemetlen meglepetésben volt része Slevenszky Lajos nagybányai festőművésznek. Hatalmas növéstű kutyája, mely napok óta beteg volt, nekirontott és több helyen megmarta. A festőművész édesanyja a kiabálásra elősietett és meg akarta leckéztetni az állatot. Az azonban Slevenszkyt is megharapta. Mivel az orvosok a kutyát veszettgyanusnak találták, a festőművészt és édesanyját beutalták a kolozsvári Pasteur-intézetbe.

Tornaünnepély. Az Electrica tornaszakosztálya vasárnap, 21-én délután 6 órai kezdettel rendezte meg zenés, évszázó tornaünnepélyét Nagyváradon a Ciorogariu-utca 12. szám alatti tornateremben.

Szolgáltatós gyógyszerárak Oradean:

Szombaton Nagyváradon a következő gyógyszerárak tartanak éjjeli szolgálatot:
Madonna, Str. Sztaroveszky No. 1. (Dr. Medvigy). Telefon 30-20.
Fehér Kereszt, Bulevardul Regele Ferdinand No. 2. (Pacala.)
Cleopatra, Str. Avram Iancu 2. Telefon 15-15.
Szent Ferenc, Str. Cuza Voda No. 24. Telefon 17-47. (Csanda.)
Szent László, Piața Bisericei No. 1. Velence, Templom-tér. (Hegedűs.)

Vasárnap Nagyváradon a következő gyógyszerárak tartanak éjjeli szolgálatot:
Korona, Str. Ciorogariu No. 1. Telefon 13-76.
Órangyal, Str. Alexandri.
Groszlán, Piața M. Viteazul 14. Telefon 23-35.
Szent István, Str. General Holban.
Aranyas, Piața Unirii No. 5. Telefon 25-74

A világhírű,
NEUMANN varrógépek **TORPEDO** írógépek **MENDE** rádiók
 egyedárusítása **Bazilli Mihály** Oradea—Nagyvárad,
 Lazar Aurel utca 1.

RÁDIO

VASÁRNAP, APRILIS 21.

Rádió Románia és Rádió București. 12 Időjelzés, vizállásjelentés. 12.02 Cotroceni énekhatos, I. Peiu vezényletével. Mandicevschi, Gh D-ma, Ciprian Porumbescu, Dehlcarev művei, Stefan Savu énekszólójával. 12.30 Szórakoztató hanglemek. 13.25 Időjelzés. 13.30 Elena Zamora (ének és gitár), Gheorghe Marcu (haváji gitár) és Ghica Radulescu (zongora) hangversenye. 14 Időjelzés, időjárásjelentés. 14.02 Vasile Julea zenekara Rhodica Bujor énekszámával, Costica Dumitrescu cimbalom és Nicu Julea acordeon szólóival. 15.15 Szórakoztató hanglemek. 18 Időjelzés, időjárásjelentés. 18.02 Luce Jovita zenekarának bántási hangversenye. Régi erdélyi és bántási dalok. 19 Jouisou Pavelescu énekelt Andrelescu, Dendrino, Malineanu táncszámaival. 19.20 Fanica Luca zenekara. 20 Nicodem, román patriarcha ünnepi beszéde. Utána egyházzenei hangverseny (hanglemek). 20.15 Petre Munteanu, éneklő Olteanu, Runcu, Brailoiu, Botez, Kiriac, Brediceanu román dalait. 20.35 Tancemezek. 21.50 Román operatársulat hangversenye. Traian Grozavescu, Viorica Ursuleac. Dim Onofrei hanglemezei. 22.30 Román dalénekesnők hanglemezei. Mia Braia, Nicu Oresanu, Petre Alexandru, Joan Moscopol, Viorica Anghel, Nicu Oresanu, Jen Lucian, Nicu Stoinescu énekszámával. 23.15 Szórakoztató hanglemek.

Budapest I. 9 Hanglemek. 9.45 Hírek. 11 Református istentisztelet. Prédikál Ravasz dr püspök. Egyházi ének és szentbeszéd. A szentbeszédet mise után Vid József rendfőnök mondja. 13.30 Budapesti hangversenyzenekar. 14.05 Papp Jenő rádiókrónikája. 14.46 Hírek, hanglemes-műsor. I. rész. Magyar művészek hanglemezei. (Szabó Lujza, Pataky Kálmán, Sándor Erzsé, Andai Pirsoka, Kálmán Oszkár, Németh Mária, Bazilidesz Mária, Svéd Sándor, Gyenge Anina, Pillinszky Zsigmond). II. rész. Részletek amerikai operettekkel. 15. Dicitenti Dezső felolvasása a szőlő és a bor gazdasági jelentőségéről. 15.45 Pertis Pali cigányzenekara. 17.30 Simkovits István dr felolvasása az árpádkori magyar faluról. 18 Hírek. 18.15 Szabó Kálmán jazz-hármasa. 18.45 Mark Twain regényrészlete. 19.10 Melles Béla zenekara. 20.05 Sporteredmények, hírek. 20.25 Linz Arioze Valselt, Parafrazis román témákra és Dohnányi „Ruralia Hungarica” I. tétel. 20.55 „A szarka” Szalay László elbeszélése. 21.10 „A Csikós” Szilgietti Ede népszimfonia. Szereplők: Nagy Teréz, Nagy Izabella, Palló Imre, Baló Elemér, Pataky József, Egri István, Nagy Adorján, Apáthy Imre, Somlay Arthur. 22.40 Hírek, sporteredmények. 23.10 Jazz. 0 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven.

HÉTFŐ, APRILIS 22.

Rádió Románia és Rádió București. 12 Időjelzés, vizállásjelentés, éntrend, egészségügyi tanácsok. 12.10 Francia hanglemek. 13.20 Időjelzés, sporthírek. 13.30 Hanglemek. Rachmaninov, Fauré, Kienzl és Alebniz művei. 14 Hírek. 14.20 Hanglemek. Händel, Mozart, Brahms, Sneas, Rahmaninov és Wagner művei. 19 Időjelzés, időjárásjelentés. 19.02 Irodalmi krónika. 19.17 D. Imbrescu: husvéti szokások (felolvasás). 19.30 Margareta Vasilescu—Dejena. Händel, Mozart és I. Croitoru dalait éneklő. 19.45 Magyar nyelvű hírszolgálat. 19.55 S. Mehedinti tanár felolvasása. 20.05 Bizánci hangverseny. Petrescu I. D. bevezetője, a Szent Visarion templom énekkarának közreműködésével (Vezényel: Paul Constantinescu). 20.45 Hírek. 21 Beethoven: Misa Solemnis (a berlini filharmonikus énekkar és zenekar közreműködésével, vezényel Bruno Kittel). 22.30 Hírek. 22.50 Oratoriumok és imák Walter Widdop, Franz Völker, Hilde Konetzni és Maria Müller énekszámával (hanglemek). 23.45 Hírek francia, német, angol és olasz nyelven.
Budapest I. 7.45 Torna, hírek, hanglemek, éntrend. 11 Hírek. 11.20 Csánki Benjámint felolvasás. 11.45 Milyen könyveket olvasnak a nők? Felolvasás. 13 Harangszó, időjárásjelentés. 13.10 Höchtl Margit Haydn és Chopin műveket zongorázik. 13.40 Hírek. 13.55 Takács Erzsébet énekel zongorakísérettel. 14.20 Időjelzés. 14.30 A rádió szalonzenekara. 15.30 Hírek, műsorközlés. 17.15 Örsy Attila felolvasása Révay Miklósról. 17.45 Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 17.15 Táncclemek. 18.50 „Mátyás király mint sportember” Siklóssy László dr előadása. 19.15 Badiés Gyula magyar nótákat énekel. Oláh Kálmán cigányzenekarának kísérettel. 18.20 Hírek. 20.25 Hlászny Béla tangóharmonikán játszik. 20.45 „Magyar laboratóriumok”. Konkoly Kálmán beszélgetése Juhász Istvánnal. 21.10 Az Ope-

raház zenekara. 21.45 Takács József dr felolvasása Irákról. 22.40 Hírek. 23.10 Mursi Elek cigányzenekara. 0 Hírek német, olasz, angol, francia és eszperanto nyelven. 0.25 Filmdalok és jazz számok (hanglemek). 1.05 Hírek.

KEDD, APRILIS 23.

Rádió Románia és Rádió București. 12 Időjelzés, vizállásjelentés, éntrend, egészségügyi tanácsok. 12.10 Művészletek, Händel, Bach és Wagner művek. 13.20 Időjelzés, sporthírek. 13.30 A rádió zenekara, Th. Rogalsky vezényletével. 14 Hírek. 14.20 A rádió zenekara Nella Maria Dimitriu énekszámával. 19 Időjelzés, időjárásjelentés. 19.02 Orvosi krónika. 19.17 Egyházzenei hangverseny. Krisztus szenvedései. Bach; Eberlein művei. 19.32 Al. Radulescu Bach, Korelli és Fiorillo-Nottara műveit hegedüli. 19.50 Magyar nyelvű hírszolgálat. 20 „Szent György”. Ion Savin felolvasása. 20.15 Cezar Frank hangverseny. Preludium, Panis Angelicus, Redemption (hanglemek). 20.45 Hírek. 21 Verdi: Requiem. (Faneli Cattaneo és Panza énekszólójával és a milánói Scala zenekarának közreműködésével). 22.20 Hírek, sporthírek. 22.40 George Jaresevici, Villem Defesch és Ottorino Respighi műveit játsza csellón. 23.05 Gabriel Fauré, Requiem (hanglemes). 23.45 Hírek, francia, német, angol és olasz nyelven.

Budapest I. 7.45 Torna, hírek, hanglemek, éntrend. 11 Hírek. 11.20 „Cseresznyeivirág — az írógép előtt”. Felolvasás. 11.45 Divattudósítás. 12 Harangszó, időjárásjelentés, katonazene. 13.40 Hírek. 14.20 Időjelzés. 14.30 Lendvai Józsa cigányzenekara. 15.30 Hírek, műsorközlés. 17.15 „Egészségvédelem a társadalombiztosításba”. Petres József dr felolvasása. 17.45 Hírek. 18.15 Hochtrasser Ferenc fuvalázik. 18.35 Felolvasás a százéves fényképezésről. 19.05 A rádió szalonzenekara. 19.30 „A magyar labdarugás új utjai” Gidófalvi Pál dr felolvasása. 20.15 Hírek. 20.25 Római hangképek. 20.50 Egészségügyi kalendárium. 21 „Az atyamester”. Harsányi Kálmán drámai miniatűrje. Szereplők: Mihályffy Béla, Toronyi Imre, Fáy Béla, Laczkó József és Balogh Sándor. 21.30 Táncclemek. 21.45 „Istenek alkonya”, Wagner Richard zenedramájának II. felvonása. Szereplők: Závodszy Zoltán, Farkas Sándor, Vitéz Tibor, Maleczky Oszkár. Németi Ella, Szilvássy Margit, Orosz Julia, Rigó Magda, Budanovits Mária és Tutsek Piroksa. 22.40 Hírek. 23.10 Tanczene. 0 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 0.20 Lakatos Flóric cigányzenekara. 1.05 Hírek.

SZERDA, APRILIS 24.

Rádió Románia és Rádió București. 12 Időjelzés, vizállásjelentés, éntrend, egészségügyi tanácsok. 12.10 Olasz hangverseny. (Hanglemek.) 13.20 Időjelzés, sporthírek. 13.30 A rádió zenekara Ion Ghiga vezényletével. Mendelssohn, Novák és Cassola műveket játszik. 14 Hírek. 14.20 A rádió zenekara Moncia, Cezar Frank, Geunod, Borodin, Micheli és Verdi műveket játszik. 16 Időjelzés, időjárásjelentés. 19.02 Irodalmi krónika. 19.17 Görögkeleti egyházi kórusok. (Hanglemek). 19.50 Magyar nyelvű hírszolgálat. 20 „Golgota”. Mihail Sadoveanu felolvasása. 20.20 A Boteanu templom énekkara, Adrian Stoicescu vezényletével. 20.45 Hírek. 21 Bruckner Minor miséje (Hanglemek). A hamburgi állami opera énekkara és zenekara. 21.45 Paul Jelescu zongorázik. Bach-Liszt Preludium és Fuga a mollban. Bach Chaconne. 22.15 Hírek, sporthírek. 22.55 Richard Wagner „Parsifal” c. operájának III. felvonása hanglemezeiről. Pistor, Hoffmann énekesek és a berlini állami opera zenekarának közreműködésével. 23.45 Hírek francia, német, angol és olasz nyelven.

Budapest I. 7.45 Torna, hírek, hanglemek, éntrend. 11 Hírek. 11.20 Francia mesék. 11.45 Emlekek Jókariól. Felolvasás. 13.10 Művészletek. 13.40 Hírek. 14.20 Időjelzés. 14.30 Beszékartzenekar. 15.30 Hírek, műsorközlés. 17.15 Gyermekdélután. 17.15 Időjelzés, hírek. 18.15 Rátz Tilda énekel zongorakísérettel. 18.45 Londoni levél. 19 „Háborús földrajzi tényezők”. Felolvasás. 20.15 Hírek. 20.25 Táncclemek. 21 Vargha József dr magyar kereskedelmi és iparügyi miniszter beszéde a Nemzetközi Vásárról. 21.15 Közvetítés a Fővárosi Operettszínházból. „Három huszár”. K. Halász Gyula és Szilágyi László operettje. Budai Dénes zenéje. Szünetben hírek. 0 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 0.45 Magyar nóták és csárdások hanglemezeiről. 1.05 Hírek.

REYNAUD,

Franciaország második Poincaréja

Irta: CSISZAR BELA

A helpolitikai ellentétek még nem csitulak el teljesen az új francia miniszterelnök kormányalakítása körül, a jobboldali és középpárti csoportok még bizalmatlanul méregetik Reynaud tapogatózó kísérleteit, de minden jel arra mutat, hogy az új francia miniszterelnök tartani tudja magát s kormányzása hosszúnak és tartósan ígérkezik.

Reynaud személyében március végén olyan politikus került a francia köztársaság élére, aki sohasem volt a német-francia kibékülés híve s kezdettől fogva ellentét minden engedményt és megegyezést. Ilyen értelemben magától értetődően alkalmasabb a

háború vitelére, mint Daladier, aki bármily erélyt és konok határozottságot tanúsított is 1939 márciusa óta, végeredményben a „müncheni szellem” embere volt és ezt honfitársai nem felejtették el neki. Reynaud, ezt el kell ismerni, mindig következetesen és makacsul a két nép megértése és kibékülése ellen foglalt állást, egyszerűen azért, mert nem hitt a kibékülés megvalósíthatóságában és tartós sikerében. Ezt az állásfoglalását nem adta fel akkor sem, amikor úgy látszott, hogy Hitler kancellár számtalanszor megismételt békeajánlatai meghallgatásra találnak a Rajnán túl és Franciaország, valamint Németország között létrejött a teljes kiegyenlítés, a teljes szellemi és anyagi béke.

1936 végén véderóvita volt a francia kamarában s a többi között felszólalt Paul Reynaud is, aki akkor már nem viselt tárcát. 1932-ben volt utolsó miniszter, Tardieu második kormányában a kormányfő helyettese és igazságügyminiszter volt. Csak hat év múlva került ismét kormányra, amikor Daladier pénzügyminiszterének hívta meg, hogy együttesen oldják meg a fenyegető pénzügyi válságot. Reynaud, ellenében ríkákn szólt fel, de ezek a felszólalások, akárcsak Lavalé a szenátusban, kiemelkedő eseményei voltak a kamarának. Mindenki tudta, hogy esillaga nem tűnt le végleg, csak stagnál s félrevonulása, inkább erősíti, mint gyengíti helyzetét. Reynaud, a franciáktól eltérően arra használta fel ellenzéki idejét, hogy beutazza Európát, Amerikát, sőt még a Távolkeletet is. A véderóvitában elmondott beszéde igen nagy feltűnést keltett, minthogy már mind nagyobb táborra volt a francia-német kiegyezésnek. Reynaud a vita során a leghatározottabban sürgette egy támadó sereg felállítását. Tétéle, amelyet részletesen kifejtett, az volt, hogy Németország egyszer, előbb vagy utóbb, rajtaüt a Maginot-vonalon. Ezt a támadást, szerinte nem szabad bevárni, hanem a Maginot-vonal mögött állandóan készenlétben kell tartani egy hatalmas, jól felfegyverzett hadsereget, amely nyomban elmentámadásba mehetne át.

Reynaud utalt arra, hogy Franciaország ha ilyen csapatokkal már rendelkezett volna, a németek nem mertek volna bevonulni még a Saarvidékre sem. A kamara Reynaud javaslata felett napirendre tért, mivel félt attól, hogy ez a hadsereg túlságosan sok pénzbe kerülne s Bluméknak a hirtelen törvényerőre emelt szociális javaslatok végrehajtása amúgy is az államkassza hihetetlen megterhelésével járt. Egy másik jellemző reynaud-i nyilatkozat 1938 januárjában hangzott el, amikor Chautemps-t megbuktatták a kommunisták szertelen pénzügyi követelése. Reynaud kifejtette, hogy „a nemzet feladata most az ország magasabb érdekében minden erőt megfeszíteni és elegendő áldozatot hozni. Franciaország határai mentén — mondotta Reynaud — két totalitárius állam van 110 milliónyi lakossággal: ezért Franciaországnak minden erejét össze kell szednie. Meg kell teremteni a biztosítékokat a nemzet feltétlen egysége számára.”

Amikor a francia politikus azután miniszteri tárcát kapott Daladier kormányában, teljes erővel aekilatott, hogy a zilált pénzügyeket rendbehozza és az államháztartás szanálásával megteremtse a francia honvédelem szilárd és biztos pénzügyi alapjait. Csak ennek élt ettől a naptól fogva s hogy

nem verte félre a harangokat, arra most hivatkozhat. Az események őt igazolták.

A népfront nemcsak politikailag izolálta Franciaországot, hanem gazdasági téren is válságot vitt a köztársaságot. Ezt a válságot szüntette meg sok jószándékú kísérletező után Paul Reynaud 1938 novemberében az ú. n. Reynaud-terv gyakorlati végrehajtásával. Marchandea és Bonnet próbálkozásainak nem sok eredménye volt, a frank tovább esett, a nemzeti termelés elégtelen maradt, a hadiipar és az exportiparok terén Franciaország teljesítményei visszamaradtak más országok mögött. A francia tőke továbbra is külföldön maradt, az államháztartás deficitje megmaradt és az állam pénzügyi helyzete egyre rosszabb lett. Marchandea mindezekben a devizakényszergazdálkodás bevezetésével akart segíteni. A kabinet többsége visszautasította a javaslatot, erre Marchandea lemondott. Utóda Reynaud azt az elvet domborította ki, hogy Franciaország gazdag ország, polgárainak nagyrésze jólétnek örvend, csak az állam, a kincstár szegény. Vissza kell tehát hozni a tőkét az országba. A kapott felhatalmazás értelmében 36 szükségrendeletet bocsátott ki, amelyek lényegében megszüntették a többletermelés útjában álló 40 óras munkahetet, amely Blumék legnagyobb vívmánya volt, felértékelték az államháztartás helyzetének javítása céljából a jegybank aranykészletét, a kormánynak 10 milliárd hitelt nyújtottak, előirányzott kiadások egy részét törölték, a tőkevisszatérés érdekében amnesztiát hirdettek az eltitkolt tőkék számára, stb. Az intézkedéseknek nem remélt sikerük lett: az arany visszatért az országba, a tőke vállalkozói kedve feléledt, a nemzeti termelés volumene megnőtt, stb. Reynaud megmentette Franciaország pénzügyeinek nemzeti és nemzetközi becsületét.

A háború kitörése óta Reynaud szerepe mind hangsúlyozottabb lett a Daladier-kormányban, főként a blokárd gazdasági intézkedései és a szövetségese gazdasági jellegű megállapodásainak kiterjesztése tekintetében. Sűrűn járt Londonban, tárgyalni illetékes argol körökkel, a létrejött nagyszabású megállapodást már Párizsan írták alá Sir John Simon kincstári kancellárral együtt. Erélye, szaktudása, határozottsága, vallott elvei, mind arra

Mit ír egy világhírű folyóirat a Gastro-D. hatásáról

A *Medizinische Wochenschrift* című világhírű bécsi orvosi folyóirat 1935. évfolyamainak 6-ik számában hosszabb értekezés számol be azokról a rendkívüli eredményekről, amelyeket a nemrég felfedezett, de már világhírűvé vált új amerikai gyógyszerrel a Gastro-D.-vel végzett kísérletek folyamán a Pelikangasse 4. szám alatti Childis Spitalban, (amely tulajdonképpen a Rockefeller-alapítvány bécsi rákkutató intézete) elértek. A szóbanforgó cikk közlése szerint ebben a világhírű intézetben is megállapították a Gastro-D. kiváló gyógyhatását gyomor-, bél-, máj-, epe- és vesebajoknál. A kísérletező orvosok beszámolója szerint a Gastro D. rendkívüli hatásának titka abban rejlik, hogy olyan kémiai vegyületeket tartalmaz, amely az egész vegetatív idegrendszerre rendkívüli hatással van és az egész embri organizmust szabályozza.

Gastro D. kapható gyógyszerárakban és drogériákban, vagy megrendelhető 150 lei utánvét mellett Császár E. gyógyszeráránál. Bucuresti. Calea Victoriei 124.

Írták Lebrun elnököt, hogy Daladier helyét neki ajánlja fel. Reynaud azóta is minden téren megmutatta, hogy férfi a talpán, kezdeményező és erélyes szellem. Kétségen felül az ő érdeme az a nagyjelentőségű nyilatkozat, amely a hatodik szövetséges legfőbb haditanács után jelent meg s amelyben leszögezik, hogy csak közösen köthetnek békét és szövetségüket a háború után is fenntartják.

Clemenceau-e egy új „tigris”-e az új francia miniszterelnök? — ezt a kérdést sokszor vetik fel a világsajtóban. Nem valószínű. Szellemi képe egyáltalán nem hasonlítható Clemenceauhoz, a tigris kegyetlensége és zordsága nincs meg benne, nem is tud olyan könnyörtelen lenni. Inkább Poincaréhoz hasonlítható, a szenvedélyes, heves, engesztelhetetlen elzászi politikushoz, aki ellenfelének még a béke idejében sem bocsátott meg és igyekezett minden téren még jobban maga alá gyűrni. Igen, Reynaud Franciaország második Poincaréja, aki az ország másik végéből, az Alpok vidékéről jött, Barcelonnetéből. Életpályája is sokban hasonlatos Poincarééval. Ő is ügyvédként kezdte, 1919-ben megválasztják a Basses Alpes képviselőjévé, majd Párizs második kerületének képviselője lesz a kamarában. Legfeljebb abban nem hasonlítható hozzá, hogy míg Poincaré mindig megmaradt jobboldali képviselőnek, Reynaud jobboldali képviselőként kezdte, a huszas években kissé balra tolódott, majd a középpártok mezőnyében állapodott meg.

AZ ÚJ ITALIA KÖLTŐI

NICOLA MOSCARDELLI:
SIRALOM

Jaj, így panaszkodik halandó húsom:
osikordult már a csontod valaha?
körtöttem long a sors, az éjben úszom
s a sírgödör felé megyek haza.

Festvér, ragadj meg engem, elítéltet,
hadd szórjam szét a vért és aranyat,
te hű barát, vagy bárki légy te, kérlek,
hogy boldogan, vagy bárhogy megragadj.

Megtisztultam a hústól, már a telkem
lebeg, a testvér kezét keresem,
ki jön, vagy megy a végtelen menetben,
és lesz ki vissza nem jön sohasem.

PAOLO BUZZI:

TRIKOLOR

A balkonon verdes az édes lobogás,
a szárnyas lobogás, szeretet rüppenése,
gyönyörű rebbenés, dalolható varázs.

A vér dobog, a dal a zsendülő vetésbe
röpül a széllél, zeng a tavaszi bokor,
s szól a kakassal, hogy a hajnalt el ne kesse.

Igy lengesz álmaimban, boldog triolor,
s megálmodom a forró csókkal elborított
dicső Jelet, akin nem ayözhet semmi kor.

BERTO RICCI:
ŐRSEGVÁLTÁS A QUIRINÁLON

Megperdül a dob, megdobban az őrség,
Elhalgat a nép, sorakoznak a gránátos katonák.
Körben az árnyak feketednek. A záporon át
Villog a rőt ragyogás a római áprilison.
Hol csavarognak a tegnapi sárga tudósok,
Oktalanul csavargók? Jóéjszakát, kicsi bolhák.
Róma szerelme dörömböl a szívemen,

Így dalolok:
Szép vagy, gyönyörű vagy, az Isten keze véd —
Megharsan a kürt, meglassan a gépkocsi-sor,
All a szekér is, a nagyfejű ló szelíden toporog,
S látva a szent lobogót a kocsis leveszl gyűrött
süvegét.

Klára Nővér rózsái

Írta: P. Treián Leonárd

M. Miranda Nővérnek ajánlom.

A Monte Subasio oldalán sűrű borókák között lakott az öreg kötörő ember feleségével. Már a végét járta. Gyilkoló betegség kinozta fáradt tüdejét. Nagyokat köhögött. Majd kiszakadt a melle. De azt mondta az öreg, hogy nem halhat meg addig, míg föl nem keresik kunyhójában Fra Francesco, a Szent és Chiara Nővér, a szegény Urnök anyja San Damiano-ból. Ezt nagyon sokszor hajtogatta. Közben a láz gyötörte és halálos kínódások között vergődött.

Egy hideg decemberi napon aztán az öregasszony kijött a hegyről Porciunkulára és San Damiano-ba. És elmondta öreg, halállal vívódo férje kívánságát Ferenc Testvérnek és Klára Nővérnek. Egy szegény, haldokló beteg ember utolsó kívánságát. Ferenc Testvér és Klára Nővér a következő péntek napra megígérték a beteg ember meglátogatását.

A mi Urunk Jézus Krisztus szenvedése iránti szeretetből... Ha addig meg nem hal a beteg. Ferenc Testvér áldása, Klára Nővér imája lesz a haldokló ember utolsó vigasztalása.

El is jöttek a hegy magaslatra Ferenc Testvér és kedves leánya a tanítványa. Nehéz volt a hegymászás. De sokkal nehezebb a Krisztus véres kereszttűje. Asszisi Városa, a Scifi grófok várkastélya, lenn a völgyben angyalos Boldogasszony templomocskája és az egész fölgőzött tájék szeméik elé tárult.

— És ha az egész világ a lábaink előtt heverne, Krisztus Urunk drága vérének a Kálvárián hullatott egyetlen csöppje százezerszer többet érne...

— Nagyon kevés, amit elhagytunk, mert végtelen az érték, amivel Isten visszafizet, — felelt vissza Klára Nővér.

Hasonlóan folyt a társalgás a két istenes lélek között, míg végre elérkeztek a hegy magaslat azon tájékára, hol ma a Carceri fekszik. A szegényes kunyhó várta őket. Az öreg ember alig lihegett már koldusos nyoszolyáján, mikor megpillantotta őket.

— Isten szent nevében hívtalak. Ti szeréteitek a szegény embert... Áldjatok meg és imádkozzatok a lelkeimért...

Ferenc Testvér és Klára Nővér a beteg ágya mellett letérdeltek. Előkerült a szenteltvíz is, amivel meghintették az egész szegényes lakást. Sokáig imádkoztak. Az öreg kötörő embert megröszálták és megerősítették a halálra.

Azután elindultak hazafelé. Alig értek San Damiano-val egy irányba, Ferenc Testvér figyelmeztette Klára Nővért, hogy most hazu kell térnie. Ő is lemegy Porciunkulára.

— Délután jart már az idő. Klára Nővér szerette volna, ha Ferenc Testvér betér San Damiano-ba és meglátogatja a Nővéreket. Mondta is ezt nagy mesterüknek és atyjuknak.

— Drága jó Atyám, a nővérek nagyon óhajtának látni. Nagy öröm nekik, ha tanítást hallhatják...

— Szívesen mennék, de estöre jár az idő. És ma korán szeretnék hazatérni.

— És mikor láthatunk legközelebb?

— Ha eljön a kikelet és ismét kihaitanak a rózsák...

Ezzel elváltak. Mikor Klára Nővér egyedül maradt, zokogva kezdett sírni. Egész a tavaszig nem fogják látni szeretett atyjukat... De hiszen ez lehetetlen. És tőrőre roskadt. Körülötte mintha az egész vadon könnyezett volna. Minden cserjés bokor tele volt könnyharmattal és a borókák minden ága, mintha égbenyűlő imádkozó kar lett volna. Sokszernyi tüleveiken ott villogott, csillogott a decemberi hócsillag, adventi várakozások titokzatos zuzmájára. Klára Nővér szemében zord télle, jéges talajjal lett a Monte Subasio kövesszikkás hegyoldala. Az egész földi világ beláthatatlan jégmezővé. Elvesztette tájékozódását. Ugy érezte, hogy az isteni Szeretet végtelen rengetegében el-

tévedt és imádkoznia kell, hogy megtalálja a kivézető utat. És buzgón imádkozott. Csak a lelkét látta és a mennyország lilomos mezőit. Szemeit akarta kinyitni, mert a térdeiben és az összes tagjaiban furcsa, meleg zibbadást érzett. Kinyitotta szemeit és rózsáligetben találta magát. Minden boróka és minden zuzmárás tövisbokor rózsájává változott. Amiért rímánkodva esedezett, azt megadta az Ur. Tavaszt a telbe, virágzást a jégmezőkre, virágot a havas sziklákra, ragyogó életet az élettelen-ségbe...

Az ámulattól és imádságos csudálkozástól majdnem kövé meredt Klára Nővér. Most még inkább nem tudta, hogy hol van és merre kell tartania, hogy hazamehessen. A paradicsom boldogságának ízét kezdte érezni lelkében, midőn egyszer halk neszt hallott és a rózsák útján szembejött vele Ferenc Testvér. Minden virág meghajlott előtte és színezete még eleve-nebb lett. Ferenc Testvér megállt és úgy nézte Klára Nővért...

— Ezek itt a te virágaid Klára Nővér. Kedvedért, imádságodra fakasztotta Isten a száraz, téli földből...

— Hála az Urnak, hogy éretted, drága jó Atyám, időelőtt elhozta a tavaszt...

— Istennek nincs semmi korán, semmi későn. Ugy történt, ahogyan az Ur akarta. A rózsák az Ő győzedelmének ékes virágai...

— Örök, szent győzedelmének jele és bizonyítéka az isteni Vendégség. O sacrum Convivium... Végtelen szeretete a mindig élő Jóság, istenségének és emberségének tabernákulum Szentiségében.

— Mennyire nem érti meg az ember, hogy ilyen megfoghatatlan nagy alázatossággal ereszkedett le hozzá az Istenség...

— Kenyérre kívánt lenni, hogy erősítő eledel lehessen. Elet, erő és vígságos szent Vendégség...

Klára Nővér rózsái, mint a győzelmi mámor virágai ékeskedtek a tél fagyában. Ferenc Testvér szívén, kezein és lábain is kivirultak a Monte Vernán. Klára Nővér életében mindig az Oltáriszentség győzedelmét hirdették.

Nagy lélekünnepet az isteni örök jelenvalóság csudálatos titkában...

A tüdővész Romániában a számok tükrében

Dr Schmidt Béla „Magyar Népegészségügyi Szemle” című kitünően szerkesztett egészségügyi, embervédelmi és népnevelő folyóirata nyomán közöljük az alábbiakat.

A statisztikai intézet közzétette a gümőkór halálzási adatait az 1932-től 1937-ig terjedő hat évről. Ez adatok szerint a halálzási arányszám 100.000 lakost számítva 1933-ban 165.1 volt, míg 1937-ben e szám fölemelkedett 180.3-ra. Románia az összes európai államok közül a legmagasabb gümőkórhalálzási statisztikát szolgáltatja. Az országban a falusi lakosság száma a városiakhoz képest hatalmas túlteng, ugyanis a falusi lakosság száma 15,816,685 és a városokban lakók száma összesen csak 3,605,375. A gümőkórosok legnagyobb tömege a falusi lakosság között található, de a halálzási arányszám a városokban a nagyobb. Az európai államokban a gümőkór-halálzás a városokban kisebb, mint a faluban. A statisztika szerint Bucurestiben a halálzási arányszám 287, Brai-lában 266, Ploestiben 302, Buzăuban 316, Bazar-gic 304, Alexandra 331, Lugoj 393.

Romániában a városi lakosságnál a gümőkór fertőzés általában korai gyermekkorban történik és így 15 éven felül a gümőkóros fertőzés majdnem nulla, úgyhogy a felnőtt korban pozitív új gümőkóros fertőzés alig állapítható meg. A vidéki lakosság között ellenben a fertőzés akkor történik, amikor azok bekerülnek a városba, mégha csak ideiglenesen is tartózkodnak ott valamely foglalkozási ághban. A városi munkásság tömege vidéki, falusi vagy kisvárosi, akik az iparosítás kezdetén özönlenek a városokba és ezzel elszennvedik hogy az iparosodás előnyeit élvezhetnék. Tehát a falu az, mely a várost a legnagyobb számban ellátja nem szakképzett munkaerővel, akinek legnagyobb része kevés fizetéssel, nem jó ellátási és egészségügyi viszonyok között keresi kenyerét. Itt legyengülnek, megbetegszenek, s majd visszatérnek falujukba, egyedül álló házaikba. Itt nyilvánul meg aztán szembeszökően a gümőkórmegetegedés és ekkor történik meg aztán szembeszökően a gümőkórmegetegedés és ekkor történik a fertőzés széj-jelszórása a többi falusi lakosság között.

A gümőkór elleni küzdelem egy fontos kérdés. Az 1926. évi egészségügyi törvény mindent előír a gümőkór leküzdésére (kötelező bejelentés, fertőző betegek elkülönítése stb. stb.), de a törvényt mindezt ideig anyagiak híján teljesen nem lehetett keresztül vinni. 1931-ben őfelsége Károly király fővédnöksége alatt megalakult a gümőkór elleni küzdelem nemzeti egyesülete.

Ezidőszereint az országban 6000 ágy áll a gümőkórosok rendelkezésére, az évi halálzási 34.000.

SARKOZY GERŐ VERSE:

KISFIAM MESET SZERETNE

Kicsi fiam vallat egyre mindig vallat; hogy van az a mese, amelynek kezdete „mese, mese mákos feketenadrágos?”

— Jól van fiam, jól van, ma épp jó napom van, elmondom a mesét, el ne aludj rajta, mert az olyan fajta csak lessed a végét.

„Mese, mese mákos” csupa szép virágos volt a mesék fája május hónapjába. De jött az égő nyár s nem lett gyümölcs rajta, őszre a fa karja göröcsös botot lóbált.

„Mese, mese mákos” az utca be sáros, keskeny pallón járunk hányszor lépél lábunk, de te nem jársz sárba; ha ver is az élet eítakarunk téged lelkünk báronyába.

„Mese, mese mákos” Mesebeli János volt egykor az ember, hah, de elsülyedt, el régen az a világ.

A zord élet ráfujt s a meséből kibujt a csúnya valóság.

„Mese, mese mákos” Mesebeli János akart lenni apád, de az álmok fáját kivágták alatta s ide esett, látod, e könnyes — de áldott, örök barázdába.

„Mese mese mákos” ez a világ látod egész nyakig sáros, sarlós kalapácsos százféle címeres. És mégis az ember régi gyermekhittel új-meséket keres.

„Mese mese mákos” feketenadrágos kicsi fiam én se tudom hol a vége ennek a mesének. Hiába nagy vagyok, birkózni is tudok de mesédtől félek

a végétől félek.

Az ócskás cigány-asszony keservei...

Az ócskás cigányasszony tegnap megint beállított hozzánk. Ősz óta nem járt erre felé, alig ismerte meg a házunk táját, mert azóta új épület épül a keszkeskőnél az utcai fronton. Vetette is a kezét a mi derék udvari őszeresünk: hála legyen annak a jószágos Istennek, hogy így meggyarapodtunk, tartson is meg bennünket a Mindenható erőben, egészségben, boldogságban, mert akikenél néha megkeres a szegény ember egy kiló kenyérré való, azok megérdemlik, hogy éljenek.

— Van-e naccsága, valami eladó?

Letette kosarát és melléporodott abba a cigányasszonyi alapállásba, amelyben a kártyavető is elhelyezkednek munkához készüléskor.

— Bizony nincs, — felelte az illetékes családi tényező, s szakértelemmel vizsgálta a fazekakat és tálakat a cigányasszony kosarában. — Pedig egy ilyen fazékra éppen szükségem lenne. De nincs mit adjak érte...

A cigányné azonban nagy pszichológus. Jól tudja, hogy olyan háziasszony nem létezik, — bármily tökéletesen felszerelt konyhája legyen is, — akinek még egy s még egy fazékra ne lenne mulhatalanul szüksége. Azt is tudja, hogy nincs az a családi ruhatar, — bármily sűrűn vessék is alá a selejtezés műveletének, — amelyből kiérdemesült ócska holmit ne lehetne előbányászni.

— Tessék naccsága, jobban utánanézn. Még nem csináltam semmiféle bótot.

— Mondom, hogy nincs semmi. Szegényeknek osztogattam el. S a napokban jött itt egy fiatal menyecske, azt mondta, hogy a maga lánya, hát neki vesztegettem el, ami megmaradt.

Erre felsattant a cigányasszony.

— Tetszik látni ilyen a konkurencia. Tudják, hogy rendes házába nem eresztenek be akárkit. S hozzám már bizalmuk van a naccságáknak, mert én ugyan el nem viszek semmit, lehetek én egyes egyedül az udvaron. Törjön le a kezem, ha bárhonnai is elvittem valamit... Hogy ő az én lányom! Pedig nincs is csak két fiam; az egyiket épp most hívták be katonának... Persze, az egyik cigányasszony olyan mint a másik: még azt is mondhatja, hogy hasonlít rám. Így tesznek, az ég rogyon rájuk. Hogy azt mondják: az az asszony meg is halt már, vagy olyan nagy beteg, hogy mozdulni sem tud, vagy hogy nem foglalkozik ócska rongyokkal többet... Hát igaz, igaz, elég nagy beteg voltam a télen, két és fél hónapig fekvőtámaszban, mert beleállt a hideg a kezembe meg a lábamba.

— Megfagyott?

— Nem, hál Istennek. Csak reumás voltam. Még most is bizserkél tőle a kezem.

Kis szünetet tartott, hogy jobban kipihenje a betegség fáradalmait.

— S kenyeret keresni csak kell... Ebben a drágaságban... Tessék nézni. Ez a fazék eddig ötven le volt, most nyolcvanba kerül. Ennek a tányérnak eddig 16 le volt az ára, most 28... Még jó, hogy van egy üzlet, ahol visszaveszik az árut, ha nem csináltam bótot vele és visszaadják a pénzt... Mert most már kölcsön se kap az ember sehol. Tavaly még adott a zsidó egy hétre 500 leit 100 le kamatért...

Erre már én is belekapcsolódtam a társaságba.

— Lehetséges?... Maga egy hétre 100 le kamatot fizet a zsidónak 500 le után?

— Hát mit tegyen az ember? — felelte. — Amíg zálogház volt, ocsóbban jutott az ember pénzhez, ha megszorult.

Némi erőfeszítéssel megcsináltam a számtani műveletet. Ha 500 le után egy hét alatt 100 le kamatot kell fizetni, akkor egy év alatt 5.200 le jár érte. Az pedig 1040 százalék. Bartha Miklós „Kazárjárdón” című könyvének hajmeresztő uzsorasesetei jutnak az ember eszébe.

— És hol lakik az az uzsorás?

— Talán pénz kell az úrnak? — kérdezte bizalmasan a cigányasszony és pontosan megmagyarázta, hol található az érdekes, pénzkelesző zsidó. — De nem hiszem, hogy adjon most már, — tette hozzá. — Nehéz időköt élünk.

Még elpanaszolta, hogy milyen kegyetlenül nehéz volt a tél. A szegényemberek március elején már eldobták valamennyire melegítő, de elnyűsödött rongyaikat s akkor új fagy zúdult rájuk. Sokan pusztultak bele...

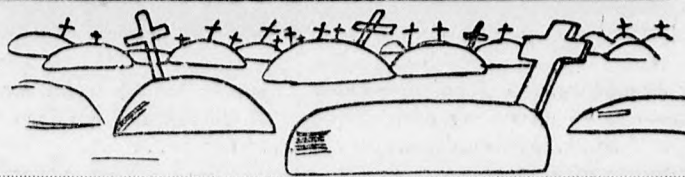
Szedelőzködött. Megismételte jókóránait, újból lelkiükre kötötte, nézzünk utána a ruháskönyvekben, hátha mégis akad valami. S az utca ajtóból visszatért:

— Ha pedig az a másik jön, tessék elkérgetni, naccsága. Mert lehet, hogy lopni akar. (A. B.)

Betty Schneider:

VERDUN HALOTTAI

Fordította:
FODOR VIOLA

1)

Indulás

A júniusi reggel már meleg és tikkasztó. Mint hatalmas, arany golyó himbálozik a nap az ég szélesen kifeszített szelvényén.

A freiburgi dóm gótikus tornyában harangok kondulnak. Miután indulásig még van némi időnk, belépünk a kapun és pillanatra helyet foglalunk az egyik barna padon. Milyen jól esik a köcsarnok hűvös levegője! Valahonnan csengő hangja szüremlik felénk. Egy öreg vásáros asszony halkán pergeti rózsafűzérje gyöngyszemeit. Nagy kosarában gyümölcsök illatoznak.

Könnyű, halk léptekkel áthaladunk a templomhajón. Hirtelen elénk csillan az ereklyeszekrény a város aranybafoglalt szentjével. Üvegoldalú, gazdagon díszített koporsóban, koronával ékesített vörös párnán nyugszik a szent. A sárga csontkar egészen közel fekszik, a szemlélő előtt. A csontváz többi részéből nem sok látható, csupán a meglehetősen kicsiny koponya és néhány borda. A többit elrejtí a foglalát és a drága takaró.

A feldíszített halott — gondolom önkénytelenül — és megborzogok. A templomablak tarka színei egyszerre mintha vesztettek volna vidámságukból.

Utunkra gondolok — a Hartmannsweiler csücsa a cél — és érzem, hogy ez az utazásunk meglehetősen csöndes és komor lesz.

Elhagyjuk a szentet és úgy véljük, hogy az arany és bíborbárony nem illik a merev halotthoz. Kint megkezdődött a vásári élet. A mezők és kertek termékeinek illata kísér útunkon, amint az állomás felé haladunk.

Nemsokára indulunk.

Müllheimban át kell szállnunk. Új vonatunk már vár a mellékvágányon s a Neuenburgi vezető rövid, háromkilométeres utat gyorsan megfutja.

Barangolunk a kicsiny faluban, mely közvetlenül a francia határ mellett fekszik. A hőség most rendkívül erős. Cipőnket szürke por fedi.

Néhány lépés után megtorpanunk: hatalmas, egyszerű tölgyfakerezt előtt állunk, mely enyhe magaslatról emelkedik a vidék fölé. Rajta ez a felírás olvasható:

Vándor, tekints nyugatra,

Fel, a hegyekre, mely hódolattal.

Hősök ott hulltak el érte.

Vándor, imádkozzál értük!

Hallgatunk és átnézünk nyugatra és látjuk a sötét hegyeket, a komor, magas, sorsszerű Vogézeket. „Hősök ott hulltak el érte.”

Hallgatásunk imádsággá mélyül.

A rövid utat a Rajnig, öreg, hatalmas cseresznyefák szegélyezik. Lombjaik között vidáman és frisspirosan csillognak gyümölcseik. Némelyikük olyan mélyen függ, hogy könnyen le lehet szakítani.

Nyárfák állják körül az Ó-Rajna csöndes vizét s könnyű szomorúsággal árnyékolják be a vidék vidám képét.

Áthaladunk a folyam hídján. Itt be kell mutatnunk útleveleinket és lepecsételik őket, — mert itt már francia földön állunk. És mégis: ugyanaz a szél fúj, ugyanazok a felhők szállnak fejük felett, a nyárfák átküldik hozzánk üdvözlőtüket s a madarak, egymással csacsogva, határról-határra röpdöcsnek. Az ő hazájuk neve: mindenütt.

Határokat csak az ember ismer.

Búcsúnunk kell, mert nemsokára indul a vonatunk. Még egyszer megállunk a magas kereszt előtt és tudjuk, hogy soha többé nem fogjuk elfelejteni.

A halál hegye

Müllhausenből nem látunk egyebet, mint a füstmarta pályaudvart, nem hallunk mást, mint siető emberek lármáját és vonatok, podgyászfordókocsik zakatolását. Átazállunk és azonnal indulunk is tovább Sennheim, mai nevén Cernay felé.

A fülkében szinte elviselhetetlen a hőség. Sűrűn egymáshoz préselve ülünk. A kocsiajtókon ol-

vassuk az idegennyelvű felírásokat. Francia vonaton utazunk. Az utasok azonban, csaknem valamennyien az ő kedélyes, elzászi német nyelvüket beszélik, olyan élénken és néha olyan gyorsan, hogy alig lehet megérteni.

Cernayban kiszállunk. Innen akarjuk megmászni a Hartmannsweiler csücsét.

Fiatal asszony ajánlkozik barátságosan, hogy megmutassa az utat. Ő jó félóránnyira lakik Cernaytól. Örömmel csatlakozunk hozzá.

Barátságos utcákon megyünk keresztül. Az apró házak előtt virágos kertek mosolyognak. A városka szinte ünnepiesnek tűnik előttünk a sok-sok rózsatövel, melyeknek illatos virágait teljes pompájukban kibontotta a nyári nap melege. Ez a nap azonban könyörtelen és sehol sem látunk árnyékot nyújtó fát, sem Cernayban, sem Uffholtzban, a legközelebbi faluban, ahol kísérlők lakik. Szemeinknek túl sok is már a fény. Minden ház, minden fal, a templom s minden valami vakító világosságban fénylik, amihez előbb hozzá kell szoknunk.

— Uj falu ez? — kérdezem. — A házak mind olyan tiszták, mintha most léptek volna ki az építődobozból.

— Oh, — mondja a fiatal asszony, — itt háború volt! Itt csaknem minden elpusztult. Uffholtzban egykor kétszáznyolcvan háza volt és csak harminc maradt belőle.

Szívem hangozsa és hevesen dobog. Itt háború volt! Itt emberek harcoltak, vérezték és meghaltak. És mi most itt megyünk át, ezen a falun, a nap ontja sugarait, virágok illatoznak és tündöklően mély, kék ég feszül e földdarab fölél, mintha mindig a legszebb béke honolt volna itt.

Jobbra, az egyik kis utcában hirtelen megpillantunk valamit, ami megragad: egy fél ház, nem, nem is ház ez már, csak rom, amelyen dudva burjánzik, s amelynek szétrombolt ablaknyílásain át az eget látjuk.

Kisérlők megmutatja az utat és magunkra hagy: ő már célhoz érkezett.

Lépésünk menetüteme már rég lassú vándorlássá csöndesedett.

Jobbra, az úton barátságos kert mosolyog felénk. Rózsákat, fehérszímű szegfűt és alacsony fákat látunk. Ennek a helynek szépsége arra ösztönöz, hogy ismét meggyorsítsuk lépteinket.

— Ez egy temető! — kiáltok fel. — Látod a fehér fakerezt? Mennyien vannak!

Aztán ott állunk az első katonatemetőben, amelyet a határ túlsó oldalán megpillantottunk. Franciák nyugosznak benne. Minden fehér keresztre reafestették a nemzeti színeket és a katona nevét, alatta a fölírással: *Meghalt Franciaországért.*

Minden virággal borított síron egy-egy rózsabokor virul és a sírokhoz vezet minden utat fehér szegfű szegélyez.

Sokszázan fekszenek itt. És mégis: ebben a temetőben semmi sincs a sötét gyászból. A virágok pompájában, a madarak vidám csacsogásában, a rovarok zengő zümmögésében olyan ez a temető, mint egy csöndes kert, amelyben nyugodtan lehet aludni.

De ezt az álmodó keserűséggel s vérrel kellett megvásárolni!

Az út fehéren húzódik a nap égető hevében. Előttünk hegyek sötétlenek gazdag zöld pompában. Az utca emelkedik.

Most ismét látunk fákat is, amelyek itt-ott némi kilátást hagynak a távoli vidékre; és mennél magasabba megyünk, annál fenségesebb az előttünk kitérülő kép. Milyen szétszórtan fekszenek mélyen, lent a völgyben a falvak és városkák! Élénken világítanak piros a cseréptetők. Köröskörül, mint védősánc, állnak a sötét Vogézek.

Magas hegykúp áll most előttünk. Csücsét hatalmas, vakítóan csillámló kereszt koronázza.

A Hartmannsweiler csücsa.

(Folytatjuk.)

Közönség Őfelsége

Áckádi Ajáccsenka humoreszkje

Irók, színművészek és piktorok! S ti valamennyien, akik — mint jómagam is — annak az ezerfejű félelmetes szörnyetegnek írtok, komédiáztok és rajzoltok, amelynek a neve: közönség!

Micsoda voltaképpen ez a titokzatos szörny? Eszébe jutott-e már valamelyikötöknek a matematika segítségével kiszámítani ennek a szörnynek a kulturális és esztétikai közeparányosát?

Mert azok az emberek, akikkel a mindennapi életünkben érintkezünk, akikkel társaságokban találkozunk, akik mint személyes ismerőseink fejtik ki nézetüket műveinkről, ezek valójában — nem a „közönség.“ Ők éppen a velünk való érintkezés miatt már elfogultak s kissé megmetelyeződtek a művészetnek nevezett finom méregnek az édes ismeretétől.

És vajjon kik a többiek? Talán az a Mária Kondrátjevna, aki Saljapinnak tapsol, vagy az az Ignátz Zahárics, akik a „Kék madár“ folyóiratban az ön képeinek reprodukcióit hámulja, Borisz Grigorovics és az a Szmjion Szmjonovics, aki az ön elbeszéléseimet olvassa?

Kik vagytok hát valójában ti titokzatos ismeretlenek?

*

Nemrégiben egy szimfónikus hangversenyen akaratlanul fültanuja voltam két szomszéd beszélgetésének, amely a következőképp folyt le:

— Mondja, kérem, úgy-e ez Grieg?

— Bocsánat, nem ismerem, én vidéki vagyok.

Ez a párszavas diskurzus emlékezetembe idézett egy másik párbeszédet, amelynek tizenkét évvel ezelőtt voltam fültanuja. Hátha ez a dialóg kissé fellebbenti azt a függőnyt, amely mögött az „ezerfejű titokzatos szörny“ rejtőzik?

Tizenkét évvel ezelőtt, a Kultúrpalota egyik puha bársonyszékében ülve, hallgattam a szimfónikus zenekart, amelyet Villi Ferraró, a nyolceztendő csodagyerek vezényelt.

Nem tudok gyorsítani, de a memóriám megbízható... Igyekezni fogok lehető hűen visszaadni ezt a beszélgetést, amelyet az ugyancsak bársony zsöllyékben ülő közönség hátammögött folytatott.

— Mondja, — fordult egyik úr a szomszédjához, miután meghallgatta „Anitra táncát“, amelyet a zseniális kis karmester vezényelt, — mondja, mivel magyarázza ezt ön?

— Mit?

— Hát azt, hogy ez a kölyök ilyen nagyszerűen dirigál.

— Biztosan törpe.

— Mit akar ezzel mondani?

— Hát csupán annyit, hogy ez a Ferraró egyszerűen — törpe. Lehet, hogy már negyven éves is elmúlt. Harminc esztendőig tanították és most feléptetik.

— Ugyan, mit beszél. Ez képtelenség! Csak rá kell nézni! A törpék arca rendszerint ráncos, öreges, ennek a Villinek a pufók, pirosposzsgás poszcskáján rajta van a nyolceztendő legénykék pajkos kifejezése.

— Akkor... hipnózis.

— Hogy-hogy?

— Elaltatták. Szuggerálták a gyereket és feléptették. Menj és hadonássz a kis pálcáddal!

— Bocsánat! Ön elfelejté, hogy az orvosok már bebizonyították, hogy a hipnotikus álomban levő ember csak olyasmit tud megtenni, amit normális állapotban is tud. Például egy hipnotizált fiatal leányrak szuggerálhatja, hogy a mellette álló fiút megcsókolja, de arra hiába kényszeríti, hogy angolul beszéljen, ha nem ismeri az angol nyelvet.

— Komolyan?

— Természetesen.

— Akkor valóban csodálatos.

— Éppen ez az. Ezért kérdeztem, hogy mivel magyarázza ezt a csodát.

— Lehet, hogy... agyonkinozták.

— Hogyhogya kinozták?

— Ahogy a komédiások kinozták a kisgyerekeket... Hallottam, hogy eltörlik a csontjukat, sőt tejjben főzik őket, hogy hajlékonyabb legyen a csontjuk.

— Ugyen kérem, ki látott már tejjben főtt karmestert?

— Nem kell mindjárt a szavakba kapaszkodni. Lehet, hogy egyszerűen csak kinozták. A hajába

markoltak és odarángatták: vezényelj, nyavalyás! A kölyök ordít, bög, de persze dirigál. Talán éhez-tették is...

— Mi köze ahhoz az éheztetésnek? Ma már az állatidomítók, — akik kakasokat és patkányokat produkálnak, — még azok is szelíden bánnak az állatokkal.

— Nagyon sokra mennek a szelídséggel. Szelídséggel legeljebb arra tudják megtanítani az állatokat, hogy például a kakas a csőrével elkattintja a pisztolyt, vagy hogy a patkány állomásfőnöki egyenruhában, kétlábon sétáljon. De ez egészen más. Ez a kölyök egész szimfónikus zenekart vezényel. Ehhez nem elég a szelídség.

— Szóval, ön szerint kinozták a szülei? Külö-

VAROSI REGGEL

Hét óra volt. Kiléptem a kapun.

A villamos épp cseppet s felébresztette re: habokban ringó

bizonytalan, bús lelkemet.

Szénéztem — és a fény szemembe nyilalt,

a fény, s az orgonák sora.

S a lombok közt, úgy tetszett, csillog, ténylek

egy titkos, néma harsona.

Micsoda hajnal, örvendtem, he szép

e nyári pompa: foltok és színek.

Micsoda pontos, friss hajtása van

a kertek árnyas ösvényeinek.

Örvendtem és álmélkodtam bután,

hogy lehetséges ennyi szép

s gyűrűbe vonta lábaim körül

testét a hajnali vidék.

Reám tekerte foltos gyűrűt

s a mocsanás belém rekedt.

Hatalmas, tollas sárkány-szárnyait,

a szárnyba hajló kereket

kitárta, s már úgy tűnt nekem:

most véged! biztos elragad.

Vagy nyugtalan testének gyűrűi

szegegyen fiú, megfojtanak.

Igy álltam egy, vagy két órája tán

s kiszállt belőlem még, ami

a tegnapi reám maradt: a gond,

s az élet számos, kis panaszai.

Hajlíthatatlan lettem és kemény

s fehér, mint folyami kövek.

Királyvizében mosta csontjaim

a nyári büvöllet!...

TOLDALAGHY PAL

* Ha belei el vannak dugulva és gyomra rossz, úgy folyamodjék azonnal a természetes „Ferenc József“ keserűvizhez, mert ez már csékély, alig egy pohárnyi mennyiségben is gyorsan, biztosan és mindig kellemesen tisztítja ki az emésztés útjait és jó étvágyat és friss közérzetet teremt. Kérdezze meg orvosát.

nös elmélet! — mondta sértődötten vállat vonva — Eszerint az egész annyiból áll: fogunk egy jóképű gyerkőcöt, megkinozzuk, jól helybenhagyjuk s egy-két év múlva a szerencsétlenből olyan kiváló karmester lesz, hogy mindenki leborul előtte? Nem tartja ezt túlságosan egyszerűnek?

— Bocsánat! Maga egyre csak vallat: „Mivel magyarázza ezt?“ Magyarázza meg maga, ha olyan nagyszerűen érti

— Mit? Villi Ferrarót?

— Igen.

— Hát ha egyáltalában van reá magyarázat, mindenesetre sokkal bonyolultabb, mint ahogy ön képzei. A modern technika legújabb vívmánya...

— Ahá, maga valami komplikált tükrö-reflexre gondol. Vetítésre?

— Vagyis?

— Nézze, ha például egy tükröt bizonyos szög alatt... Ezáltal olyan hatást érnek el, mintha...

— Ugyan, mit beszél. Nyáron láttam az Aquáriumban egy rajzoló masinát. Egy kis gépembert,

aki sajátkezűleg lerajzolta a közönség közül jelentkezőket. Képzelve: sikerült a titok nyitására jönnöm.

A gép egy rejtett villanyvezeték segítségével érintkezett a színpalak mögött elrejtett igazi művésszel, aki egy másik papírlapra rajzolt. És képzelve el, úgy volt csinálva, hogy a gép-művész pontosan utánozta az igazi mozdulatait és így meglehetősen hasonlítot a kép...

— Bocsánat! A gép-művészt villany mozgatta, de Villi Ferraró igazi gyerek! Már orvosok is megvizsgálták!

— Hát ez igaz. De ebben az esetben egyszerűen képtelen vagyok megérteni a dolgot...

Itt már nem állhattam tovább s közbe szóltam:

— Uraim! Nem tagadom, hogy amit most önök elmondtak, rendkívül érdekes, de miért nem keresnek valami természetes magyarázatot, sokkal egyszerűbbet, mint a rejtett villanyvezeték vagy a komplikált tükrözés?...

— Éspedig?

— Éspedig, hogy ez a gyerek — egyszerűen zseni! Kivételes tehetség!

— Bocsásson meg. — vetette ellen az öreg úr, a kinzási elmélet híve. — Éppen azért, mert ez túlságosan egyszerű magyarázat lenne!

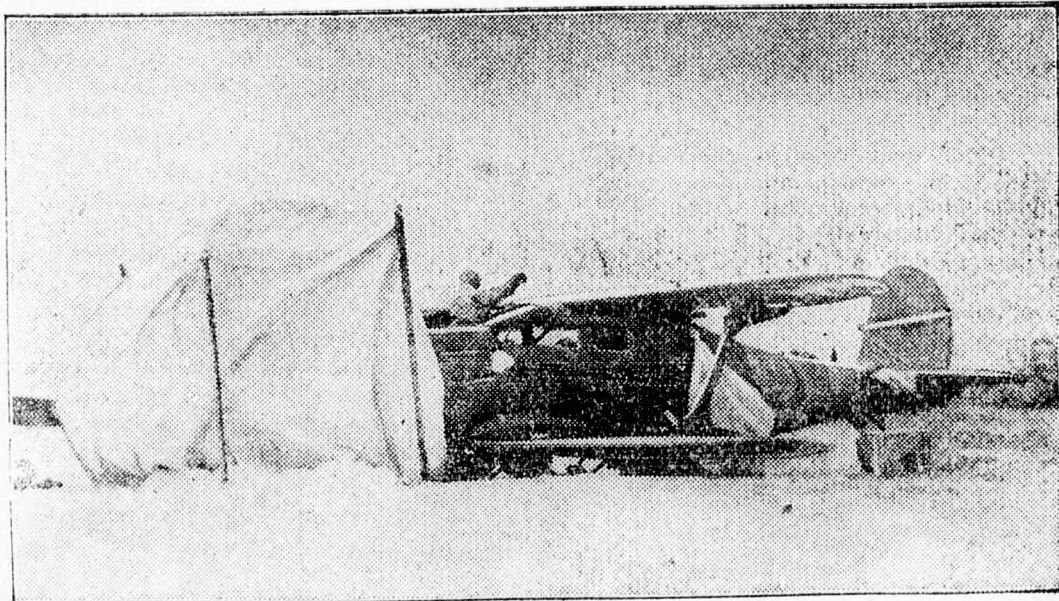
*

Gondoljátok el: ott a vörös bársony zsöllyében ültek mögöttem azok az emberek, akiknek má verseket, regényeket írunk, festünk... Saljapin nekik énekel és Pavlova nekik táncol! Közönség őfelsége!

Nem lenne okosabb, ha mi balettáncosok, énekesek és írók, Saljapinnal és Pavlovával az élünkön, áttérnénk a nyers bőrök nagybani eladására? Én valamit értek a könyveléshez — vállalom a jolyószámlevezetést.

Villi Ferrarót pedig megfogadjuk kifutónak, aki a rendeléseket fogja hazaszállítani.

Nem gondolják, hogy jó lesz?

Byrd admirális szállása az Antarktison, ahol a repülőgépet is meleg vászonhuzattal látták el a hideg ellen.

Asszonyok dolga

Skandinávia kiemelkedő nőalakjai

Mintha valami más világba tévedt volna az ember: csupa különös női név fogadja a közép-európai Dániában, Svédországban és Norvégiában. Thit, Thomasine, Hilma, Ellen, Karin, Minna, Alvide és hasonló, a mi fülünknek olyan szokatlan női nevek. Mintha a fjordok csodálatosan szép világában nem mindennapi virágok nőttek volna ott fent, Északon.

Nem is mindennapi virágok ezek az északi nők. Azt hinnék hűvösök és merevek, mint az északi gleccserek, zord kedélyűek, mint az ottani klíma és zárkóztak, mint az a különös, távoli világ, amit összefoglalón Skandináviának neveznek. Ezt hinni azonban nagy tévedés. A skandináviai nők szívében sok forróság izzik, a lelkük tiszta és nemes és az életük nem kevésbé az. S szellemi téren olyan sok világhírűség került ki közülök, hogy hirtelenében fel se lehet sorolni valamennyit.

A legtöbb nagy, kiváló szellemű nő Svédország adta, Mintha Cuztáv Adolf lánya, *Krisztina* svéd királynő mutatott volna példát arra, hogy Észak női ne csak az otthon áldottlelkű angyalai legyenek, hanem lelkük művelésével a művészetek, az irodalom, a zene terén is tudjanak kiváló alkotni. *Krisztina* svéd királynő története közismert. Harcra nevelték és uralkodásra, de a protestáns svédok között nem talált igazi otthonra: áttért a katolikus hitre s aránylag rövid uralkodás után Rómában telpedett le, ahol kizárólag vallásának és a művészeteknek élt. Gyönyörű műgyűjtemény maradt utána, hamvai a római Szent Péter-bazilikában nyugsznak.

Svéd Krisztinával körülbelül egyidőben élt IV. Krisztian dán király szerencsétlen sorsú leánya, Leonora Krisztina Ulfeldt, (1621—1698), akit apja börtönbe vetett s fogsága szenvedéseit írta meg megrázó erővel és realitással „*Jammers minde*” (Készeim) című könyvében, amelynek kéziratba századokon át hányódott és csak a XIX. században fedezték fel s adták ki. Ez a könyv volt a XVII. század dán irodalmának legerőteljesebb és legérdekesebb műve.

A XVIII. század nem igen mutat fel jelentékeny skandináv női produkciót. A hanyatlás, a harcok, küzdelmek korszakában a dán, svéd és norvég nők egyedül otthonaiknak: legszebb és legigazibb női hivatásuknak éltek. A XIX. században aztán annál több erővel törtek utat az irodalomban és a művészetekben. Ekkor is a svéd vezetők, de a norvégok és dánok között is sok, kiváló szellemű nőirót találunk.

A svédok közül *Thomasine Christen Heiberg* nyitja meg a sort, 1827—1845 között a legolvasottabb regényíró volt a közép-európai nyelvekre is lefordították műveit. A „*Palatinus család*” és a „*Mindennapi történet*” magyarul is megjelent. A nagy író nő fia, Johann Ludvig Heiberg is kiváló íróvá fejlődött.

Hilma Angered-Strandberg főként az Amerikában élő svédok életét írta meg sok erővel és éles meglátással.

Johanna Luisa Heiberg kitűnő színésznő volt. A férje, Ludvig Heiberg a maga idején ünnepeket vígjátékíró. Emlékiratai irodalmi értékűek s a mi Derynénk emlékirataival felveszi a versenyt.

Victoria Benedictsson egy postamester beteges felesége volt, aki férfi álnéven írt s könyveit Ernst Ahlgren néven jegyezte. Műveiben az igazság bátorsága érzik. Kár, hogy önmagával is meg hasonlott s hosszas lelkitusa után öngyilkossá lett.

Frederika Brenner idealista regényíró volt, *Sophie Elkan* pedig Heidenstein romantikáját folytatta. „*Gusztáv király regénye*” azonban igen értékes mű. *Emilia Flygare Carlén* is idealista regényíró, *Knorring* bárónő szintén, szelíd, finom stílusuk sok olvasót szereztek műveiknek.

A 19. és 20. század Svédországa a társadalmi mozgalmak között élt. A feminizmus oda is eljutott s *Ellen Key* (*1849., meghalt 1926) író nő szívesen lélekkel a feministákhoz csatlakozott. Kitűnő publicista volt, erőteljes, meggyőző szavú közíró, de a nőegyenlőségért való harcok mellett a családért is küzdött s a házasság reformját sürgette. A világháború előtt beutazta Amerikát s előadások

kat tartott a gyermeknevelés érdekében. „*A gyermek százada*” című könyvében azonban rendkívül sok Tolsztoj-hatás érzik.

Anna Charlotte Leffer, *Cajanello* hercegő előbb drámaírással foglalkozott több-kevesebb sikerrel. Az „*Élethöl*” című novellás kötetével egyszerre feltűnt. A modern élet kíméletlen rajzolója *Megírta* Sonja Kovalevszka orosz matematikusnő életrajzát is, művészi erővel. *Lagerlöf Selma*, az első svéd Nobel-díjas író nő élete és művei anynyira ismertek, hogy újabb ismertetésük szinte feleslegesnek látszik.

A norvég írók a tizenkilencedik században léptek föl. *Minna Canth* az 1872-ben alapított finn nemzeti színház legerőteljesebb tollú, legtöbb sikert aratott szerzője, aki kitűnő népdramákat írt. *Amalia Skram*, Erik Skram felesége szigorúan naturalista író. „*Professzor Hieronymuszában*” az örültekháza rendszerét támadta és sok reform, amit azon a téren Norvégiában behoztak, neki tulajdonítható. „*Constanc Ringjében*” az érzéketlen asszony problémáit vetette fel. *Alvide Prydz* Björnson Björnsterne és Ibsen Henrik baráti köréhez tartozott, komoly, de kissé egyhangú író. Könyvei a svéd határokon túl nem is terjedtek el. *Alfhild Algrell* szapora író nő. Regényeket, novellákat írt és nagyrészt Ibsen ködös stílusát utánzó szindarabokat, amiket a norvég színpadokon szívesen látott a közönség. *Magdalene Thore-*

sen dán születésű, de Norvégiában élt. Ibsen feleségének a mostohaanyja volt, irodalommal is foglalkozott s Björnson irányát követő stílusban írt elbeszéléseket. *Camilla Collett*, Henrik Wergeland nővére, Collett professzor özvegye a norvég nőemancipáció megindítója volt a „*Hivatalnok leányai*” című könyvével. A norvég Georg Sandnak nevezték.

A huszadik század norvég írói közül mecsse kimagaslik a Nobel-díjas *Sigríd Undset* alakja. Férfias ereje, mélysége, stílusának egyéni varázsa a művészet magaslataira emelték. *Ragnhild Jalsen* 1905-ben lépett föl „*Hella krónikája*” című nagy-sikerű könyvével, ő a romantikus irány modernebb képviselője.

A dánok között *Karin Michaelis* erős tehetsége válik ki. „*A vezedelmes életkor*” és „*Az ügyvéd úr családja*” című könyvei magyarul is megjelentek. *Thit Jensen* romantikus írásai finom és szép alkotások.

Nem egy kiváló művésznőt adtak a skandináv országok a színpadnak és a zenének is.

Asta Nielsen, a dánok nagy filmszínésznője a néma film idején a legnagyobb művésznője volt a filmvilágnak. Nagy, meleg tekintetű szemét sohase felejtje el, aki látta. *Jenny Lind*, a „svéd csalogány”, a múlt század leghíresebb koloratúrekesnője volt, *Sibil Sanderson* opraekeknő is világhírt szerzett svéd nevének. A világháború előtti időkből egy hajótörés alkalmával a tengerben pusztult el. *Svärdström Walborg Verbeck* világhírű svéd dalékesnő, a világháború előtt Nagyváradon is vendégszerepelt, olyan nagy sikerrel, hogy második este is fel kellett lépnie. *Greta Garbót* ma is ünnepli a filmvilág, róla annyit írtak már, hogy ezen a helyen csak ismétlésekbe esnénk, ha részletesebben foglalkoznánk vele.

Ez a gazdag csokor foglalja össze Skandinávia kiemelkedő nőalakjait. Sokan közülük példaadók lehetnek a világ női előtt vallásos, igazi női életükkel.

H. Ö.

A konyha körül

*

Jó leves maradékokból. Megmaradt húsból vagy csontlevesből, valamint maradék pecsényedarábokból finom levest készíthetünk. A húsokat ledarálva, vajjal, petrezselymes rántásba tesszük, kissé megfuttatjuk. A maradék levest vízzel szaporítjuk, hozzáöntjük és ízlés szerinti fűszert teszünk bele. Piritott zsemlyekockára tálaljuk. Ugyanígy készíthetünk tődből is ízletes levest; citrommal savanyítva és 2—3 kanál tejföl hozzáadásával tálaljuk.

Spenőtfőzelék rizksásával. A megtisztított spenótot forró vízben puhára főzzük és szitán áttörjük. Két evőkanál zsírból, egy jó kanál lisztből piros rántást készítenek, kevés összenyomott fokhagymát adunk bele és így pároljuk, aztán beleadjuk az áttört spenótot, kevés ideig pároljuk, kevés hideg tejjel felöntjük s megfőzzük, mint rendszeren. Hat személyre 12 dkg rizksását zsírban megpárolunk, kevés vízzel feleresztjük és puhára főzzük. Ha a rizs puha, megsózzuk és a spenóthoz keverve, 1 csésze édes tejfelt öntünk a spenótos rizsbe, kissé felforraltjuk és tálaljuk. Borjúsélet mellé nagyon tápláló főzelék.

Tojásos snidlingmártás. Hat tojást megfőzünk keményre, a sárgáját áttörjük szitán és finom olajjal lassan elkeverjük a snidlinget, ecetet, sót, cukrot és a tojások fehérjét apróra vágva adjuk hozzá és borral felhígítjuk.

Padluka. Szép kelkáposzta- vagy kalarábéleveleket jól megmossuk és vékony laskára felvágjuk és vízben felforraltjuk. Ha jól felforrt, leszűrjük és hideg vízzel leöntjük, a vizet jól kinyomkodjuk belőle és a következő rántásba tesszük: Két kanál zsírból 1 evőkanál liszttel piros rántást készítenek, aki szereti, kevés fokhagymát tehet bele és az egészet kevés párolás után összekeverjük a lehűtött padlukaival, kevés csontlével feleresztjük és puhára főzzük. Tálalás előtt kevés tejfelt öntünk bele és tálaljuk.

Kevert linzi tortácskák. Tizenöt dkg cukrot, 14 dkg vajat 1 egész tojást és 1 tojás sárgáját 20 percig gyorsan keverjük, adunk bele fél citromhéjat finomra vágva, kevés székfűszert és fahéjat finomra törve, 7 dkg árált mandulát és 14 dkg lisztet. A tésztát kis pogácsasaggatóval kiszagattaljuk és megsütjük. Mikor kihűlt, kettőt-kettőt hárakkal összeragasztunk, jól beucrozunk és így adjuk fel.

Hasznos tudnivalók a cukor kozmetikájáról

Csipkékből a penészt vatta segítségével távolítjuk el. A vattát 1 nagy pohár szesz, 1 evőkanál konyhasó és ugyanannyi szalmiákból készült oldatba mártjuk, ezt a csipkére nyomogatjuk és megvárjuk, amíg beivódik. Ezt többször ismétljük. Utána vízzel mossuk ki.

Kopott bőrcipő újból ragyogó, fényes lesz, ha a port letörölve vékonyan bekenjük spiritusszal, utána szintén vékonyan szintelen cipókrémmel. Ezt a réteget még egy réteg ecetesvízbe és pasztába mártott ronggyal áttöröljük. Utána puha ruhával kifényesítjük. Gyönyörű lesz!

Estélyiruhákon megtisztítjuk a flitter-csipkét, ha tiszta spirituszba tesszük, többször átnyomkodjuk és puha kefével, esetleg fogkefével óvatosan átkéféljük. Kinyomogatjuk és két ruha közt megszáritjuk. A ruhákat többször kell válogatni, hogy az anyag fényes és tiszta legyen.

Prémről izzadságfoltot a következőképp vehetünk ki: 15 gr alkohol, 10 gr kéneter és 8 gr 40 százalékos szalmiákszeszes vízzeloldatban mossuk ki. Lehet Boraxot is hozzátenni. Tiszta vízzel öblítendő.

Szűk kesztyűt bővíthetünk, ha nedves fehér kendőbe csavarjuk s órákon át abban hagyjuk. A kesztyűk közé is jusson a nedves ruhából. De ne legyenek túl vizesek a kesztyűk, mert akkor könnyen elvesztik színüket. Néhány óra múlva elővehetjük a kesztyűt, most már könnyen nyúlik.

Fehér prém tisztítása házilag. Jó fehér házi-szappant vízben megfőzünk és fehér kendőn átszűrünk. Ha ez langyos, a prémet benne dörzsölés nélkül kimossuk. A szappanlevet közben többször váltjuk. Végül kiöblítjük tiszta állott folyó- vagy esővízzel. A levegőn megszáritjuk, utána behintjük rizs- vagy keményítőporral. Kifésüljük és kiparoljuk puha holmival. Bélést, ha színes, vagy színes cérnaszálakat előbb el kell távolítani!

Fehér ablakfüggönyt ecér-színűre úgy festhetünk könnyen és házilag, ha egy nagy ablak két szárnyára és sztórára számítva, 2 deka teát kevés vízben felfőzünk. Ugyanekkor 20 fillér ára hiper-mangánt is feloldunk kevés langyos vízben. Ezután mindkét oldatot feloldjuk 10—15 liter vízben. Ebbe addig mártogatjuk, forgatjuk az anyagot, míg szép egyenlő drappszínű lesz. Utána bő hideg vízbe tesszük és aztán kikeményítjük és kivassaljuk.

**MAKAGOS
FEJFÁJÁS**
ELLEN: **BERETVÁS**
pasztilla!

SZINHÁZ-MŰVESZET

Megjelent a zeneszerzők, festők és szobrászok nyugdíjpénztáráról szóló törvény

Külön illetéket kell fizetni a hanglemez, kották, hangszerek és rádiók után

A hivatalos lap április 15-iki keltezésű, 90-ik száma közli a zeneszerzők, festőművészek, szobrászok nyugdíjintézetéről szóló törvényt, amely a zeneszerzők, festőművészek, szobrászok nyugdíjáról intézkedik. E nyugdíjra jogot nyernek mindazon művészek, akik legalább tíz éve fejtenek ki tevékenységet a zene, festészet vagy szobrászatban és akik tagjai a román zeneszerzők egyesületének, vagy a szépművészeti szindikátusnak.

A nyugdíj jogosultság elnyerését 55 éves kortól lehet igényelni. Ötvenöt éven alul csak testi, vagy szellemi rokkantak kaphatnak nyugdíjat. A törvény szerint öt nyugdíjosztály lesz. Első osztály: 6000. II. osztály: 8000. III. osztály: 10.000, a IV. osztály: 15.000 és az ötödik osztály 20.000 lei nyugdíjat élvez. Bizonyos feltételek mellett az özvegy és a gyermek is részesedik a nyugdíjból.

A nyugdíjalapot a következő jövedelmekből létesítik: A munkaügyi minisztérium által megállapított bizonyos összegből, amelyet az Irok nyugdíjgyűjteménye utal át az új nyugdíjpénztárhoz, a kották, zenei szakkönyvek, valamint festészeti és szobrászati kiállítások és szakkönyvek után befolyó illetékekből. Ez az illetmény legkevesebb 7 lei kell, hogy legyen. A hanglemez utáni 3 lei bélyegilletékekből, továbbá mindenfajta szerzői jog négy százalékából. Ez a négy százalék egyenlő arányban terheli a szerzőt, a fordítót és a kiadót, illetve a színházakat.

Két százalékos olyan illetményből, amely a zenei hangszerek, gramofonok, rádiók eladásából származik.

Ugyanez a két százalék szerepel, mint jövedelmi forrás az összes festészeti és szobrászati művek után. Két százalék esik a nyugdíjalap javára a síremlékek, a templomi szobrok és a nyilvános emlékművek után is.

Ez az illeték megkétszereződik, ha az alkotó művész nem román állampolgár. Öt százalékot kell fizetni a fenti alapra a művészeti kiállítások bérleti szerződéseire, ha a kiállított művek nagyobb része értékes. Ha kevésbé értékes alkotások vannak túlsúlyban, úgy az illeték csak 2 százalék. Esetleges támogatások, adakozások is a nyugdíjalap növelésére szolgálnak. Végül azon büntetések, amelyeket az elmaradt tartozások fejében rónak ki.

A törvény szigorúan intézkedik a hanglemezeken alkalmazandó bélyegek használatáról. Különleges bélyegeket kell itt alkalmazni, amelyeket cégpecsétekkel látnak el. A bélyegzésért a hanglemez eladója felelős. Az összes kiadók filmvállalkozók színházigazgatók havonta két példányban kimutatást készítenek, amelyből kiviláglik a hónap folyamán eszközölt kifizetések mennyisége. A szerzői és fordítói díjakat semmi körülmények között sem tartják vissza. A kiadó, vagy a színház nem hátrathatja át sem részben, sem teljes egészében a szerzőkre és fordítókra megállapított kvótát. Minden ilyen egyezség érvénytelen. A hangszerek stb. illetményei az eladót terhelik. A síremlékek, síremlékek stb. illetékei a munkálatok végrehajtóját terhelik. Az illetményekkel együtt kimutatást is be kell nyújtani a végzett munkáról és a munka jövedelméről. A kiállítások illetményei természetesen a kiállítókat érintik.

Minden olyan szerv, amely a fenti terheket eseli, köteles bármikor bemutatni számadásait az esetleges felülvizsgálatoknak. Ha valaki nem

Legújabb Szentírás kiadás

Oszövevény I-III. kötet. Vászonnkötés 1080 Lei

Ujszövevény I-II. kötet. Vászonnkötés 350 „

„ rövid jegyzetes zsebkötés, 40 „

tett elegendő bélyeget a hanglemezre, úgy a nyugdíjgyűjteménynek joga van őt a bélyeg értéke ötszörösének megfizetésére büntetni, de a bírság legalább 1000 lei kell, hogy legyen. A nyugdíjgyűjtemény jövedelmei az állami jövedelmek elbírálása alá esnek, tehát a társadalombiztosító szervek által is behajthatók.

Greta Garbo neve

Lassan hozzászokunk majd, hogy a filmcsillagok legújabb filmjeikben mást csinálnak, mint amit eddig csináltak. Egészen mást, mint amivel hírnevüket megszerezték, — amivel sztárok lettek. Marlene Dietrich, a szalonfilmek és

Davis, a rendkívül érdekes szépségű fiatal sztár, legközelebbi filmjében nem is megvénülő, hanem megvénült öreg leányt alakít.

S Greta Garbo, a rejtélyes asszony, a titokzatos, a szifinkszmosolyú, amit sohasem láttunk még tőle: — nevet. Kacag. Nyílt arccal hahotázik. Bele a felvevőgépbe. — Vajjon előnyös-e, vagy hátrányos a sztárok számára ez a megváltozott jelleggel való jelentkezésük? Vajjon siker vagy bukás lesz-e az eredménye? Olyan kérdések ezek, amelyek valószínűleg felvetődnek minden mozilátogató gondolataiban s amelyekre válaszolni most még aligha lehet. Carbonál főként azon gondolkozhatunk el, hogy vajjon megelégette-e a maga virághalovány márványarcát? Miért nem nevetett eddig? Eszünkbe sem jutott, bár számos drámai színésznőt, tragikát ismerünk, akiknek a nevetését is láttuk, a tragédiákon keresztül. Vajjon mi oka van most rá? Őszinte dolog, belső, művészi ügy-e ez nála? — S vajjon mi köze van ehhez a magánéletéről suttogott mendemondának? — Az őszinteségnek olyan pontjára érkezett talán el, hogy a nevetésben felszabadul, csöppet sem szép, inkább eltorzult arcát is megmutathatja? S a jellem, akit most ábrázolni fog, az a nevető, olyan-e csakugyan, mint akit Carbonak kell ábrázolnia? — annak a Carbonak, aki közel két évtizede kiismerhetetlen, titokzatos arccal játszotta hatalmas filmjeit, s akit így is ismertünk meg: hogy nevetni nem tud? — Vagy csupán a számára érdekesen új szerepek s főként a rendező, Lubitsch, ötletének engedett most? — Ezek a kérdések az új Garbo-film, a Ninocska, sikerének vagy bukásának kérdései is.

Vasárnap délután 6 órakor van a bemutatója „Csak egy kislány” nagy operettnek

A Szabadkai-társulat oradeai vendégjátéka

Teljesen felkészült a Szabadkai operett együttes Szathmáry-Deésy nagy operettjének, a Csak egy kislány-nak vasárnap délután 6 órai bemutató előadására. A főpróbák után tételek a szöveg, mint a melodikus muzsika annyira szenzációsak, hogy a siker nem maradhat el. A szereplők: Urmössy Magda, Kun Edith, Mátray Rózi, Vojticky Elvira, Sándor Ica, Homm Pál, Jenei János és Hegyessy Ferenc, mindegyike felülmúlják önmagukat, valamint a 7 éves Gerő Borcsa teljesen új számai ennivalóan édesek. Az igazgatóság teljesen új díszleteket készített az újdonsághoz, ami külön egy meglepetés lesz. A zenekart maga a szerző Szathmáry Endre vezényli. Mindezekből itélve a Csak egy kislány... sikere vetekedni fog több nagyszerű operettel.

— **A Csak egy kislány...** vasárnap délután 6, este 9, kedden délután 6 órakor van a színház műsorán, mindenkor rendes helyárakkal.

— **Sárga csikó** örökbecsű népszínmű vasárnap délután 3 órakor kerül színre olcsó helyárakkal, teljesen új betanulásban, a legjobb szereposztásban.

— **Kék nefelejcs,** Jenei-Szőcs Ervin operettjének, a Kék nefelejcsnek lesz első olcsó helyáru előadása — kedden délután 3 órakor.

— **Keddi előadások.** Kedden, Szent György napján három előadást tart a színház operett együttese. Délután 3 órakor a Kék nefelejcs olcsó helyárakkal, délután 6 órakor a Csak egy kislány... rendes helyárakkal, míg este 9 órakor Salamon László és Kornis Ottó nagyszerű színművészek a Paradies kisasszonynak lesz bemutató előadása Bárdi Terézrel a címszerepben.

— **A Paradies kisasszony** színmű először Kolozsváron a Thália prózai együttesének előadásában kerül színre a legnagyobb siker mellett, mert erdélyi szerző az utolsó években szelhet, hatásosabbat még nem irt, mint Salamon és Kornis. A Paradies kisasszony a Szabadkai társulat előadásában is nagy sikerre tarthat Nagyváradon számot, mert a szöveg és a jót a közönség mindég honorálta. A Paradies kisasszony címszerepét Bárdi Teréz alakítja, míg a többi főszerepeket a társulat legkiválóbb erői játsszák. — A Paradies kisasszony kedden és szerdán este van műsorán.

— **Váltson elővételben jegyet, mert óriási az érdeklődés minden előadásra.**

A SZABADKAI OPERETT TÁRSULAT ORADEAI VENDÉGTÁRÉKÁK MŰSORA:

Vasárnap délután 3 órakor: **Sárga csikó.** (Olcsó helyárakkal.)

Vasárnap d. u. 6 órakor: **Csak egy kislány...** (Ösbemutató. Deésy Jenő és Szathmáry Endre nagy táncos operettje. Főszereplők: Urmössy Magda, Vojticky Elvira, Kun Edith, Mátray Rózi, Jenei János, Homm Pál, Szabadkay Miklós, Hegyessy Ferenc. Rendező: Jenei János. Karnagy: Schreiber Alajos. Rendes helyárakkal.)

Vasárnap este 9 órakor: **Csak egy kislány...** Hétfőn román előadás.

Kedd délután 3 órakor: **Kék nefelejcs.** (Olcsó helyárakkal.)

Kedd délután 6 órakor: **Csak egy kislány...** (Negyedszer. Rendes helyárakkal.)

Kedd este 9 órakor: **Paradies kisasszony.** (Salamon László színműve. Főszereplők: Bárdi Teréz, Kun Edith, Katona Böske, Sándor Ica, Jenei, Homm Pál, Végh Józsa, Szabadkai.)

Szerda este 9 órakor: **Paradies kisasszony.** (Másodszer.)

— **Jegyek már válthatók minden előadásra a színház elővételi pénztáránál.**

A Thalia vendégjátéka Timișoarán. Sajat tud. A Thalia kitűnő együttese szombaton kezdte meg temesvári vendégjátékát. Szombaton délután 5 órakor színrekerült: Feleség vigjáték; este 9 órakor: Fenség, fizetek vigjáték; vasárnap délután 3 órakor Grófkisasszony vigjáték; délután 6 órakor: Fenség fizetek; este 9 órakor Szülők lázadása vigjáték, hétfőn este fél 9 órakor Szülők lázadása. Kedden délután 3 órakor Gyümölcs a fán, délután 6 órakor Szülők lázadása, este 9 órakor Fenség fizetek. Az előadásokat rendkívüli érdeklődés kíséri.

Kövess engem

P. Lukács Mansvét O. F. M. missziós beszédei

I. II. Ara kötetenként 150 Lei és portó.

Megrendelhető kiadóhivatalunk utján.

**„Zsófikám szentem“
Deésy Jenő tizenkettedik operettje**

A kedves humorú Deésy Jenő, a Thalia színtársulatának egyik legrokonszenvesebb tagja mutatkozik be vasárnap délután — Szabadkai József színtársulatánál — mint operettlibrettista. Kevesen hinnék el, hogy Deésy Jenő, aki a „polgári“ életben igen komoly férfiú és négy-öt nyelven játszva olvas világiapokat s aki a klubfotelben ülve, inkább emlékeztet valami jólszituált, komoly, művelt földesurra, mint színházi komikusra, — nos, kevesen hinnék el hogy Deésy Jenő immár egy tucat operettlibrettót szerzett. Ugy pattant ki ez a színházi érdekesség, hogy a minap együtt találtuk zeneszerzőjével, Szathmáry Endrével, akivel épp legújabb operettje zenéjéről tárgyalt. A legújabb operett címe: „Zsófikám szentem“ és „nagyoperettnek“ készült, sok szereplővel, az összes színpadi kellékek és lehetőségek igénybevételével. Tréfásan kérdeztük meg tőle: hogy hány operettet is irt eddig? Mire Deésy Jenő a legkomolyabb hangon jelentette ki: tizenkettőt. Őszintén szólva, nem is akartuk elhinni az első pillanatban. De aztán eszünkbe jutott, hogy magunk is olvastunk már vagy hat operettet, amit ő irt és amikhez némi dalbetét szövegek írása tekintetében jutottunk hozzá. Van ezek között nem egy, amelyik igen jó ötleten épül fel. Deésy Jenő igazi színházi ember, aki a színpad összes titkait jól ismeri és tud írni is, dialógusai könnyedek és ötletesek, s a „Csak egy kislány“ szövege is olyan kedves, hogy bizonyára nagy sikere lesz.

A zeneszerző, Szathmáry Endre nem különben igen kitűnő muzsikus. A híres Parlagera idején volt az itteni színház karnagya és akkor Kelmay Ilonka, Baksai Judit, Kovács Dezső operaénekesek mellett volt erőssége a színháznak. Operettjeit Pesten és német színpadokon is játszották már — s a Johannus mester című operája és az Annus című operettje finom muzsikáját nehezen felejtették el azok, akik ismerik. A Fenséges kaland című operettje az egész magyar nyelvterület színházait nagy diadallal járta be s a fülünkben csengenek még az Aranykalász bájos melódiái. Deésy és Szathmáry egymásra találtak: s a legújabb erdélyi „társzerző-cég“ bizonyosan fog olyan eredményes és értékes színpadi munkát produkálni, mint mondjuk, a Szirmai-Harmath féle operettgyár... Ha nem különbet!

Arcéhicédetések

Adás-vétel
szavanként 3 lei

Nagyon
magas árat fizetek briliáns tárgyakért. — Herbet ékezeráruházz, — Oradea-Nagyvárad, Boulevardul Regele Ferdinand 3. szám.

Gyermek-sportkocsi
jókárban levő, olesón eladó. Oradea-Nagyvárad, Str. Consanțiana 16. (Károly sportteleppel szemben.)

Gyermek sportkocsi
jókárban levő eladó. — Oradea-Nagyvárad, Str. V. Goldis 4. szám.

PUHA OLMOT
állandóan vesz a Szent László-nyomda r. t.

Lakás

Magánházbán,
ahol kert, gyümölcsös van, 3 szobás lakás május 1-re kiadó. Oradea-Nagyvárad, Strada Vlahuta 49. szám.

Kétszobás lakás,
ujjonnan festve, mosóházzal, Oradea-Nagyvárad, Str. Mihail Scribul 11. kiadó. Ugyanott egy Philipps-hangszóró eladó.

Kávéházakban, vendéglőkben kéri mindenütt a „MAGYAR LAPOK“-at.

KERESZTREJT VÉNY

16. (396.) szám.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		11				12			
13	14		15			16			17
18		19		20		21		22	
23			24		25			26	
27			28		29			30	
		31		32			33		
34	35		36		37			38	39
40				41			42		43
44				45		46			47
48			49		50			51	52
		53			54		55		56
57									

Beküldendő: Vizsz. 1., 25., 40., 57. Függ. 1., 10., 33.

Beküldési határidő: május 2.

Vízszintes sorok:

1 Nemrég elhunyt francia költő. 11 Héber alvilág. 12 Német természetbúvár és filozófus (1779—1851). 13 Azonos betűk. 15 Nagyközség Pest megyében. 16 Rag. 17 Indulatsz. 18 Ilyen hal is van. 20 Személyesnév. 21 Zenei hang. 22 Rag. 23 Repül-e, hibásan. 25 Skót esszéíró és filozófus (1795—1881). 27 Fordított tagadószó. 28 Luxus-hajó. 30 Fülébe jut. 32 Bibliai név, Dávid nadvezére. 34 Határozószó. 37 Aiolk — másképpen. 39 A főnévi igenév vége. 40 Geometria fogalom. 42 Ilyen a haragvó ember homloka. 44 Az olimposzi istenek anyja. 45 Az okozat létrehozója. 46 A jószívű teszi. 47 A vérrrel teszi a gyilkos. 48 Ó — id. nyelven. 49 Folyó Szibériában. 50 Verik. 52 Geometriai kifejezés. 53 Latin számnév. 55 Országgyűléséről nevezetes község Borsod megyében. 57 Angol regényíró (új regénye: A forrás).

Függőleges sorok:

1 Magyar író (regénye: A boldogok éneke). 2 Római pénz. 3 Görög összetételekben: új. 4 Francia regényíró. 5 Idegen leánynev. 6 Az adakozó melléknév. 7 Allah egyik jelzője. 8 Enyém — latinul. 9 Egymást követő betűk. 10 Magyar egyetemi tanár, biblikus. (1861—1927). 14 A pá-

zsfélékhez tartozó növény. 17 Ház-rész. 19 A feltehetőes mód jelle. 21 Edény. 22 Test-rész. 24 Betű. 25 Görög sziget. 26 Elhá. 29 Időszakos folyó neve. 31 Szülő. 33 Hangtompító. 35 A magyar Athén. 36 Tagadószó. 38 Kicsinyítő képző. 39 Fejlődni. 41 A dinamit feltalálója. 43 Zenei hang. 46 Az elem legkisebb része. 49 Szerv. 51 Időszak. 53 Öreg apa fele. 54 Tagadószó. 56 Dégő.

14. számú keresztrejtvényünk helyes megfejtése:

Vízszintes 1. Estei Hippolit. 27 Yeats. 55. Fazekas Mihály. Függőleges: 1. Erdélyi József. 11 Tarczy György. 16 Ivan Bunin.

Helyesen megfejtették: Gárdos Olly, Csibý Lenke, Kiss Lajos, Szabó Józsefné, Kovácsnay Adám, Darvas L. Venánc, Ágoston Gyula, Dorner Ernő, S. M., Jánosy Klára, György Béla, Mikcsa János, Mártonffy Zoltánné, Páll V. Géza, Páll Béla, Kanizsai István, Szabó Lajos, Hodács Ágoston, Mubary Béláné, Szép Karolyiné.

A jutalomkönyvet Mikcsa János nyerte. Elküldöttük.

ROVATVEZETŐ ÜZENETEI

P. V. G. Megkaptuk, köszönet! A jövő héten egyik már sorra is kerül.

Pénteken nyílik meg a budapesti Nemzetközi Vásár

Budapestről jelentik: Alig néhány nap múlva, pénteken, április 26-án nyílik meg az idei Budapesti Nemzetközi Vásár, hogy 11 napon át nyolc ország értékeit tárja ország-világ szeme elé. Mert a magyar iparon kívül hét külföldi ország vesz részt a maga kiállításával az idei vásáron.

Azok a jelentős utazási és vízumkedvezmények, amelyek a vásár látogatóinak rendelkezésére állnak, már április 16-ika óta érvényben vannak. Ez meg is látszik Budapestnek egyre jobban élénkülő idegenforgalmán. Egyre többen érkeznek, főként a szomszédos országokból, természetesen elsősorban kereskedők és iparosok, de nagy az érdeklődés a mezőgazdasági gépipar legújabb alkotásai is éppen ezen a vásáron kerülnek először bemutatásra.

A vásáron több mint 1500 kiállító és hét ország mutatja be a maga alkotásait, de — mint az előző években — egészen rendkívüli attrakciók is gondoskodnak a közönség szórakoztatásáról és egész rendkívüli problémák megoldására is útmutatást ad a vásár.

Az egyik ilyen nagy attrakció lesz az, hogy bármely látogató résztvehet egy sétatrepülésen Budapest felől és a repülőgépről a maga szavával küldhet rádió-fülvételeket a vásár területén tartózkodó hozzátartozóinak, vagy ismerősöknek. Az egyik probléma, amelyre megoldást

találtak, az, hogy hogyan lehet minél kevesebb fa és minél kevesebb vas felhasználásával építeni. Ennek bemutatására hatalmas négyemeletes palota épült a vásár területén. Főként betonból és üvegből. De a fa és vas lehető mellőzésével készült a modern palota minden berendezési tárgya is. Az egész épület hang- és hőszigetelése mégis tökéletes, berendezése mégis ízléses, modern és célszerű.

A rádióipar is hallatlan teljességgel vonul fel, mint ahogy lehet; teljes kiállításra törekszik minden más csoport is. Erthető, hogy a közönség érdeklődése is teljes, ami abból is megállapítható, hogy az utazási- és menetjegyirodák egyre több vásárigazolványt igényelnek. Ilyen vásárigazolványt, amely a félúti utazás, az olesó vizum és a rengeteg egyéb kedvezmény igénybevételére jogosít, mindenki válthat magának.

A látogatóknak legkésőbb május 6-ikának déli 12 órájáig kell Budapestre érkeznie, mert a vásár május 6-án este zárul.

HOTEL CORVIN BUDAPEST
VIII. Csokonai-utca 14 Nemzeti Színháznál.
Családi szálloda a város szívében
Ujjonnan berendezve. Közp. fűtés, hideg-meleg folyóvíz. Egyágvas szoba P. 3, kétágyas P. 6.

LEGUJABB

A Jugoszlávia és Szovjet közötti tárgyalások nem irányulnak szomszéd-államok ellen

Moszkvai hivatalos közlés a tárgyalások előkészítéséről és céljáról

Moszkvából jelentik: A külföldi sajtóban az a hír terjedt el, hogy a szovjet kormány rövidesen politikai megbeszélést folytat a Moszkvába érkező jugoszláv bizottsággal és ennek a megbeszélésnek a célja Jugoszlávia megerősítése lesz szomszédaival szemben. A Szovjet Távírti Irodát felhatalmazták annak kijelentésére, hogy ez a hír teljesen légbőlkapott. Ezzel szemben tény az, hogy jugoszláv gazdasági bizottság érkezik Moszkvába, hogy a szovjet-kormány illetékes gazdasági szerveivel tárgyalásokba bocsátkozzék a két ország kereskedelmi kapcsolatainak rendezése céljából. A belgrádi kormány ez év március havának végén a fővárosi szovjet nagykövét utján javaslatot intézett a szovjet kormányhoz a két ország gazdasági kapcsolatainak rendezésére és azt indítványozta, hogy ebből a célból kezdjenek megbeszéléseket: 1. kereskedelmi szerződés

megkötéséről; 2. az elszámolások rendezéséről; 3. kereskedelmi társaságok felállításáról a két ország fővárosaiban. A szovjet kormány hozzájárult a megbeszélések megindításához és azazal a kereskedelmi népbiztost bízta meg. A közeli napokban várják a Georgievics belgrádi bankvezér és Obrenovics helyettes ipar- és kereskedelmi miniszter vezetése alatt álló bizottság megérkezését a tárgyalások megkezdésére.

Plus S. J. művei:

Hogyan imádkozunk?	45 lef.
A kereszt királyi útja	95 "
Krisztus testvéreinkben	130 "
Krisztus Jézusban	120 "
Egyszerűsített	55 "
P. Petit hajója	90 "
Papi elmékedések	216 "

KORDA R. T. KIADÁSA

A francia képviselőház bizalomnyilvánító határozata nagy hatást keltett

Stratégiai okokból hallgatnak az angol híradások a norvégiai hadműveletekről. Francia csapatok is szálltak partra Norvégiában

Párizsból jelentik: A reggeli lapok feltűnő helyen, vastagbetűs címek alatt ismertetik a képviselőház pénteki határozatát. A Matin szerint a szövetségesek érdeke, hogy ne maradjanak tétlenül a Maginot-vonal mögött. Minden területen, ahova a háború kiterjed, alkalmuk lesz a német utánpótlásra súlyos csapást mérni. A Petit Parisien megállapítja, hogy minden rendben folyik. A németek bevonulása Norvégiába alkalmas nyújt a hadműveletek megkezdésére.

Londonból jelentik (Reuter-iroda közlése): Illetékes angol körökben igen kevés értesülést lehet szerezni a norvégiai hadműveletek fejleményeiről. E körök nézete szerint így a németek nem értesülnek a szembenálló haderők pontos helyzetéről és az angol hatóságoknak szigorúan meg kell kerülniök, hogy lehetővé tegyék a németeknek az értesülések megszerzését. Hangoztatják, hogy a hadműveletek sok híresztelésre adnak majd okot, de ezeket a legnagyobb titoktartással és tartózkodással kell fogadni. Ezért a hatóságok megtagadják a hadműveletekről, főleg Stockholmból terjesztett sajtóhírek megerősítését vagy megcáfolását.

Párizsból jelentik: A nagyvezérkar legutóbbi jelentése szerint a Mosel környékén élénk csapatmozdulatok voltak. Norvégiában francia csapatok szálltak partra és résztvettek a hadműveletekben.

Berlinből jelentik (Német Távírti Iroda közlése): Az angolok olyan híreket terjesztettek, hogy Norvégia több pontján partraszálltak s a norvég ellenőrző hatóságokkal az érintkezést fölvevtek. Azzal kapcsolatban német illetékes helyen a következőket állapítják meg:

— A német légi haderő által állandóan végrehajtott felderítések Észak-Norvégia egyes helyein, a távoli fjordokban és kikötőkben csekély jelentőségű partraszállást figyeltek meg. Ezeket állandóan ellenőrzik. Csak Harstad vidékén állnak harcra kész angol erők. Más partraszállási pontoknál a csekély partraszállási eszközök azt mutatják, hogy ezek a haderők számszerint jelentéktelenek. Ezeknek az osztagoknak komoly tevékenységével a német erőkkel szemben alig lehet számolni. Jelenlétüknek és tevékenységüknek az lesz a következménye, hogy a német ellenintézkedéseket teljes erejükkel azokra a norvég területekre is kiterjesztik, amelyekről az úgynevezett angol segítséget jelentik és amelyeket különben a háború nem érintett volna.

Rómából jelentik: (Stefani ügynökség.) Az olasz lapok oslói jelentése szerint a német csapatok elfoglalták Hamar városát és Eiverum felé nyomulnak előre. Az olasz lapok megállapítják, hogy Norvégia elfoglalása feltartóztatlanul tovább folyik.

Silviu Dragomir kisebbségügyi miniszter a Banatban

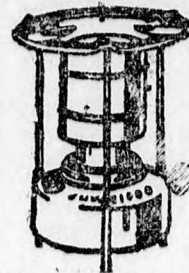
Bucurestiből jelenti a rádió: Silviu Dragomir kisebbségügyi miniszter pénteken este elutazott Bucurestiből, Szombaton és vasárnap Temesváron, hétfőn Aradon, kedden pedig Oravicán tesz látogatást. A miniszter csütörtökön tér vissza Bucurestibe.

Készült a Szent László-nyomda Rt. körirógépén Oradea-Nagyvárad, II. Károly király-ut 5. szám.

CENZURAT

Nézze meg vételkényszer nélkül, az újajta petroleumfőzőt

Egy órai fogyasztása 50 bani.

Ideal, Halley-King, Vulcan gáz, Royal Litara, Kronprinz és másfajta főzőkbe a béli nálunk a legolcsóbb. Zseblámpa és rádió elemek. Villanykörték — Tungsram Krypton égők lámpák és szikatrészek

Aladdin lerakat: Ing. Schön Ernő Oradea, Avram Iancu utca 22. Posta épület.

Kisiklott a csikágói expressz-vonat

Newyorkból jelentik: Az expresszvonat Csikágó felé haladtában kisiklott. Öt utas meghalt, husz megsebesült. A szerencsétlenség oka ismeretlen.

A szárazföldi, tengeri és légi német haderő főparancsnoksága ünnepi napiparancsot adott ki Hitler birodalmi vezér születésnapja alkalmából

Berlinből jelentik: A hadsereg főparancsnoksága, a haditengerészet főparancsnoksága és a légi haderő főparancsnoksága Hitler német birodalmi vezér és kancellár 51-ik születésnapja alkalmából külön napiparancsot adott ki, mely méltatja a Vezér nemzetmentő és államépítő tevékenységét és kimondja, hogy a német hadsereg jelszava a jövőben ez: Hitlerrel a győzelemért!

Amerikai egyetemi hallgatók béketüntetése

Több amerikai egyetemet be kellett zárni

Newyorkból jelentik: (United Press közlése.) Az egyetemi hallgatók pénteken az Egyesült Államok valamennyi részében „Az Egyesült Államok nem avatkoznak be az európai háborúba” jelszóval béketüntetést rendeztek. A diákok olyan tömegekben jelentek meg a tüntetéseken, hogy több egyetemre be kellett zárni. Bonnet, a háboruellenes ifjúsági bizottság főtitkára megállapította, hogy a tüntetések az amerikai ifjúság magatartásának főpróbáját jelentik arra az esetre, ha az Egyesült Államok olyan viszályba avatkozik, ami nem tartozik rá. Jackson igazságügyi miniszter fia a yale-i egyetem bevezető mondatát Amerikának a háborúba való beavatkozása ellen.

Egy örült katona családirtása

Párizsból jelentik: A családirtás történetében példátlanul álló, borzalmas családirtás történt Jean Pigue francia törzsaltiszttól otthonában. A katonát valamilyen szabálytalanság miatt felettesei megbüntették, s ez olyan súlyos hatással volt rá, hogy nyilván megtévelyodott. Hazament, megtöltötte szolgálati fegyverét, majd beszólt feleségéhez, hogy álljon a falhoz, mert egy érdekes vigjátékot próbálnak ki. Az asszony mit sem sejtve a fal mellé állt, férje pedig sorban, nagyság szerint elébe állította három gyermekét úgy rendezve el őket, hogy a szívük egy vonalban legyen. Ebből a célból a két kisebbet székre állította. Majd így szólt: „Vigyázz, most jön a játék”. Fegyverével célbavette a családtagokat és rájuk lőtt. A golyó mind a négy ember szívét átjárta. Pigue felesége és két gyermeke azonnal meghalt, a harmadik gyermek — egy kisleány — sérülése életveszélyes. A katonát ezután főbelötte magát.

Az oradeai mozgóképszínházak műsora:

APOLLÓ: STANLEY, A RIPORTEREK KIRÁLYA.
DORIAN: A SZERELEM JOGÁN.